НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

«На правах рукопису»
УДК 811.111.26

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____Л.І. Тараненко
(підпис)
«___»_____2020р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»

на тему: «Мовні й мовленнєві репрезентанти комунікативно-прагматичного впливу у медіа матеріалах (на матеріалі екранізацій творів Стівена Кінга та їх українських перекладів)»

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛА-91мп
Кущенко Єлизавета Олегівна _____
(підпис)

Науковий керівник:
к. пед. н., доц., доцент кафедри ТППАМ Демиденко О.П. _____
(підпис)

Науковий рецензент:
к. філол. н., доцент кафедри ТППФМ Космацька Н.В. _____
(підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації немає запозичень с праць інших авторів без відповідних посилань
Студентка _____

Київ – 2020

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша − англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____Л.І. Тараненко
(підпис)

«___»_____2020р.

ЗАВДАННЯ

На магістерську дисертацію студентці

Кущенко Єлизаветі Олегівні

1.Тема дисертації «Мовні й мовленнєві репрезентанти комунікативно-прагматичного впливу у медіа матеріалах (на матеріалі екранізацій творів Стівена Кінга та їх українських перекладів)», науковий керівник дисертації: Демиденко Ольга Павлівна, д. пед. н., доц., проф. каф. теорії, практики та перекладу англійської мови. Затверджені наказом по університету від 29 жовтня 2020 р., № 3165-с

2. Термін подання студентом дисертації: 27 листопада 2020 р

3. Об’єкт дослідження: мовні й мовленнєві репрезентанти комунікативно-прагматичного впливу у англомовних медіа матеріалах

4. Предмет дослідження: прийоми відтворення мовних і мовленнєвих репрезентантів коумнікативно-прагматичного впливу в українських перекладах англомовних медіаматеріалів

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

1) Дослідити основні положення комунікативної лінгвістики.

2) Дати визначення поняттю прагмалінгвістики.
3) Дослідити сутність комунікативно-прагматичних аспектів мовлення.
4) Виявити основні засоби мовленнєвих актів.
5) Дослідити теоретичні передумови вивчення кумунікативно-прагматичних стратегій впливу в екранізаціях літератури жахів.
6) Визначити особливості функціонування мовних й мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: 55 джерел, у тому числі 3 − іноземною мовою.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези виступу на одній всеукраїнській конференції та стаття у фаховому науковому виданні.

8. Дата видачі завдання: 01 жовтня 2019 р.

Календарний план

№	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання магістерської дисертації	Примітка
1	Обгрунтування теоретичних передумов дослідження	до 20.12.2019	вик.
2	Формування програми й методики дослідження	до 20.05.2020	вик.
3	Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження	до 10.11.2020	вик.

Студентка _____ Кущенко Є.О.

Науковий керівник дисертації _____ Демиденко О.П.

РЕФЕРАТ

Анотація: Ця магістерська дисертація присвячена питанню «Мовних та мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу у медіа матеріалах (на матеріалі екранізацій творів Стівена Кінга та їх українських перекладів)». Увага була приділена визначенню основних положень комунікативної лінгвістики, прагмалінгвістики, теорії мовленнєвих актів, експресивно виразні портрети персонажів, хронотоп та емоційне поле жанру.

Наукова новизна нашої роботи заключається в дослідженні специфічних зв'язків мовних та мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу в екранізаціях літреатури жахів, а також в визначенні ефективності їх застосування шляхом аналізу впливу на глядача.

Практичне значення одержаних результатів полягає в їх подальшому застосуванні в контексті лінгвістичних досліджень. Наші дослідження послугуюсь корисним підргрунтям для майбутніх робіт в області комунікативно-прагматичного впливу.

Отже, провівши теоретичну та практичну роботу над питанням мовних й мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу у медіа матеріалах, ми прийшли до певних висновків.

По-перше, дослідивши теоретичні передумови вивчення особливостей стратегій впливу в екранізаціях літератури жахів ми дійшли висновку, що наразі література жахів знаходиться на стадії сприйняття, коли читач тільки-но починає знайомитись з цим жанром, відкривати його в повній мірі, дізнаватись про його неповторні особливості та тонкощі. Також визначили для себе найбільш цікаві типології стратегій впливу на людину, зазначили їх основні характеристики, завдяки яким ми зможемо визначити яким чином літератори, а потім і кінематографісти, впливають на звичайних читачів та глядачів.

По-друге, ми дізнались, що комунікативно-прагшматичні стратегії впливу та їх мовні й мовленнєві репрезентанти педантично та ненав'язливо вшиті в загальну канву хорорів і ми не завжди даємо собі звіт про ті відчуття,

які в нас викликає той чи інший фільм в певний момент дії. Визначальні критерії фільмів жахів також не є чимось чітким та остаточним, вони можуть змінюватись від жанру до жанру, можуть не бути присутніми, або видозмінюватись. Крім того, мовленнєві акти дають змогу автору ефективніше та більш різносторонньо розкривати своїх герох, розвивати сюжет оповідання та додати ефект неочікуванності, що являється невід'ємним елементом літератури жахів.

По-третє, дослідивши усього 181 фрагмент з перекладацьких матеріалів, з яких було виокремлено 335 перекладацьких трансформацій, ми можемо відмітити, що найчастіші трансформації, що зустрічаються при перекладі фільмів жахів, це граматичні та функціональні заміни, а також синтаксичні перестановки. Вони, в першу чергу, допомагають передати суть оригінального джерела адекватно та достовірно, без втрати логіки.

Отже, можна зазначити, що питання комунікативнопрагматичного впливу та його стратегій в екранізаціях літератури жахів досить велике та неосяжне, адже зараз немає стійкої ланки для цього жанру і він все ще набуває популярності, а також розвивається завдяки поп-культурі та через глобальні зміни в світі. Наше дослідження лише маленький крок на шляху в розумінні як саме подібні фільми можуть впливати на людей, їх загальний стан здоров'я, настрій. Цьому сприяють різноманітні фактори, яких дуже багато і не можна дати точної відповіді відносно кожного моменту, відносно кожної окремої людини.

Ключові слова: комунікативна лінгвістика, прагматика, комунікаційно-прагматичний вплив, стратегії впливу, мовленнєві акти, перекладацькі трансформації, жахи, література жахів, стратегії впливу, Стівен Кінг

Abstract: This master's dissertation is devoted to the question of "Language and speech representatives of communicative and pragmatic influence in media materials (on the material of film adaptations of Stephen King's works and their Ukrainian translations)". Attention was paid to the definition of such linguistic elements as communication, communicative linguistics, discourse, speech acts, expressive portraits of characters, chronotopes and the emotional field of the genre.

The scientific novelty of our work is to study the specific relationships of language and speech representatives of the communicative-pragmatic influence in the adaptations of horror literature, as well as to determine the effectiveness of their use by analyzing the impact on the viewer.

The practical significance of the obtained results lies in their further application in the context of linguistic research. Our research will serve as a useful basis for future work in the field of communicative and pragmatic influence.

Thus, after conducting theoretical and practical work on the issue of language and speech representatives of communicative and pragmatic influence in media materials, we came to certain conclusions.

First, having studied the theoretical background of studying the features of strategies of influence in the adaptations of horror literature, we concluded that now the horror literature is at the stage of perception, when the reader is just beginning to get acquainted with this genre, discover it fully, learn about its unique features and subtleties. They also identified the most interesting typologies of strategies for influencing people, noted their main characteristics, through which we can determine how writers, and then filmmakers, affect ordinary readers and viewers.

Secondly, we have learned that communicative-pragmatic strategies of influence and their language and speech representatives are meticulously and unobtrusively sewn into the general outline of horrors, and we do not always realize the feelings that a film evokes in a particular moment of action. The defining criteria of horror films are also not something clear and definitive, they

may change from genre to genre, may not be present, or may change. In addition, speech acts allow the author to more effectively and comprehensively reveal his characters, develop the plot of the story and add the effect of surprise, which is an integral part of horror literature.

Third, examining a total of 181 fragments of translation materials, from which 335 translation transformations were isolated, we can note that the most common transformations that occur in the translation of horror films are grammatical and functional substitutions, as well as syntactic permutations. They, first of all, help to convey the essence of the original source adequately and authentically, without losing logic.

All in all, it can be noted that the issue of communicative-pragmatic influence and its strategies in horror literature adaptations is quite large and immeasurable, because now there is no stable link for this genre and it is still gaining popularity and development due to pop culture and global change. Our research is just a small step on the way to understanding how such films can affect people, their general health, mood. This is facilitated by various factors, of which there are many and it is impossible to give an exact answer for each moment, for each individual.

Keywords: communicative linguistics, pragmatics, communication-pragmatic influence, strategies of influence, speech acts, translation transformations, horrors, literature of horrors, strategies of influence, Stephen King

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ……...2

ВСТУП……8

РОЗДІЛ І. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ МОВЛЕННЯ ТА ЇХ РЕПРЕЗЕНТАНТИ ……..11

1.1. Комунікативна лінгвістика як наука ……11

1.2. Сучасні концепції прагмалінгвістичних досліджень ……17

1.3. Сутність та основні складові мовленнєвого акту……22

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ……30

РОЗДІЛ ІІ ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ ВПЛИВУ В ЕКРАНІЗАЦІЯХ ЛІТЕРАТУРИ ЖАХІВ……..32

2.1. Література жахів у фокусі сучасних літературознавчих досліджень..32

2.2. Основні стратегії впливу на людину……..35

2.3. Засоби і механізми маніпулятивного впливу…….41

2.4. Особливості застосування перекладацьких трансформацій під час перекладу……..48

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ…….56

РОЗДІЛ ІІІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВНИХ Й МОВЛЕННЄВИХ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНОГО ВПЛИВУ (НА МАТЕРІАЛІ ЕКРАНІЗАЦІЙ ТВОРІВ СТІВЕНА КІНГА ТА ЇХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ)……..…58

3.1. Застосування мовленнєвих актів в літературі жахів……58

3.2. Стратегії впливу як головна зброя екранізаторів……72

3.3. Мовні характеристики……75

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ……89

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ……91

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……93

ДОДАТКИ……98

ВСТУП

Дослідження комунікативно-прагматичного впливу в літературі жахів є досить важливим та наразі не отримує відповідної уваги. Основним фактором важливості цього дослідження виступає здобуття знань про розуміння правильного застосування мовних та мовленнєвих репрезентантів стартегій впливу у медіа матеріалах та їх результатів.

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сьогоднішній день література жахів, а також її екранізації набувають більш чіткого осмислення як серед творців, так і серед споживачів. Творці цього жанру мають безпосередній вплив на емоції читачів (глядачів), першочергово на базовий, вроджений емоційний процес людини – страх. Усі люди без винятку піддаються цьому відчуттю, через різні речі і в різній мірі, але неодмінно кожна людина відчувала острах перед чимось чи кимось.

Обізнаність в стратегіях комунікативно-прагматичного впливу надасть глядачам перевагу перед їх власними емоціями. Знаючи певні причини, інтенції, а також наслідки застосування мовних та мовленнєвих репрезентантів цього впливу в екранізаціях літератури жахів, вони зможуть передбачити моменти переляку та зустрітися віч-на-віч зі своїми страхами, отримати новий досвід.

Питання застосування комунікативно-прагматичного впливу в екранізаціях літератури жахів являється невичерпним, адже нові твори створюють кожного дня і аналізувати їх можна нескінченно та під різним кутом зору. Слід пам’ятати про розмаїття інтерпретацій – різні люди, у різний час, у різних ситуаціях, під впливом своїх власних вражень та досвіду можуть мати абсолютно відмінні точки зору на один і той самий момент.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. В лінгвістиці наразі активно проводяться наукові дослідження в області комунікативістики, адже це відносно нова наука і має в собі ще багато відкриттів. Наше питання ще не отримало певної уваги та не розкрите в повній мірі, але хотілося б відмітити дослідження Почепцова Г.Г., Іссерс

О.С., Кашкіна В.Б., Кубрякової О.С. в області комунікацій, Дзикович О.В. та Чернявської В.Е. в області лінгвістики та прагматики, крім того прагматику мовлення стимулювали ідеями таких філософів як Дж. Остін, Дж. Серль, Г. Грайс, З. Вендлер, також слід відмітити дослідження Гудманяна А. та Іванової А. в питаннях генези літератури жахів. На сьогодні є багато фахівців, які вивчають та досліджують проблеми кіноперекладу, зокрема, Г. Г. Слишкін, М. А. Єфремова, М. С. Снєткова.

Об'єктом дослідження виступають мовні й мовленнєві репрезентанти комунікативно-прагматичного впливу у англомовних медіа матеріалах.

Предметом дослідження виступають прийоми відтворення мовних і мовленнєвих репрезентантів коумнікативно-прагматичного впливу в українських перекладах англомовних медіаматеріалів.

Метою цієї роботи є дослідження ефективності застосування мовних й мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу у медіа матеріалах, конкретно екранізацій Стівена Кінга.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Дослідити основні положення комунікативної лінгвістики.
2. Дати визначення поняттю прагмалінгвістики.
3. Дослідити сутність комунікативно-прагматичних аспектів мовлення.
4. Виявити основні засоби мовленнєвих актів.
5. Дослідити теоретичні передумови вивчення кумунікативно-прагматичних стратегій впливу в екранізаціях літератури жахів.
6. Визначити особливості функціонування мовних й мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу.

Методи дослідження. Під час написання курсової роботи використовувалися такі загальнонаукові, лінгвістичні та перекладознавчі методи як: *аналіз* (використовується для розчленування предмету пізнання,

абстрагування його певних сторін чи аспектів), *аналогія* (використовується для уподібнення форм), *порівняння* (використовується для зіставлення певних мовних одиниць для виявлення їх особливостей), *систематизація* (використовується для класифікації та упорядкування процесу), *конкретизація* (використовується для визначення певних зв'язків між умовами існування та формою граматичних конструкцій), *дистрибуція* (використовується для ототожнення окремих одиниць), *семантичний метод* (використовується для визначення значень мовних одиниць).

Матеріал дослідження. Матеріалом для дослідження стали тексти сценаріїв екранізацій творів Стівена Кінга («Керрі» та «Кладовище домашніх тварин») та їх українські переклади, з яких методом суцільного відбору було виділено 335 одиниць, що клали корпус дослідження.

Структура й обсяг роботи. Магістерська дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (55 джерел, у тому числі 3 − іноземною мовою). Загальний обсяг дисертації – 120 сторінок. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Роботу проілюстровано 1 таблицею, додатком.

РОЗДІЛ І.
КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ МОВЛЕННЯ ТА ЇХ РЕПРЕЗЕНТАНТИ

Комунікативно-прагматичні аспекти мовлення являються відносно новою ланкою в лінгвістиці, але вони мають свої глибокі корені і вже допомагають в усвідомленні та практичному застосуванні багатьох правих побудови текстів. Комунікативно-прагматичні аспекти мовлення значно полегшують розуміння сутності впливу оригінального тексту на його читачів, допомагають обирати засоби, що необхідні для відтворення комунікативно-прагматичної мети висловлювання. Їх метою виступає формування здатності до набуття знань в галузях комунікативної та прагматичної лінгвістики, які розглядаються як невід'ємні елементи культури та розширюють світогляд.

1.1.Комунікативна лінгвістика як наука

Л. Мацько дуже вдало зауважує, що «сильними стимулами для розвитку сучасної лінгвістики є вчення про мовну особистість і пізнаний за допомогою мови та відображений у ній засобами мовної категоризації світ…» [26]. Комунікативна лінгвістика (далі − КЛ) досліджує загальні закони спілкування застосовуючи при цьому природну мову, а також займається питаннями організації засобів мовного коду у процесах комунікації, впливу певних чинників людської організації на різні засоби мови (психічні, соціальні, когнітивні, культурні та інші чинники), досліджує питання різноманітності усіх ситуацій в комунікації[3, с. 7].

КЛ входить до складу більш широкої сучасної науки про мову – мовознавства (лінгвістики). Мовознавство вивчає різні питання природної людськї мови в цілому, а також про кожну окрему мову в їх індивідуальному уявленні. Активний розвиток КЛ розпочався лише у другій половині ХХ ст., тоді ж сформувались її основні засади та методи аналізу, було встановлено певні зв'язки з багатьма іншими науками, а також був представлений

провідний предмет вивчення цієї нової науки. Вченими цей предмет був окреслений так, − це сукупність процесів спілкування у суспульстві при яких об’єкти спілкування використовують засоби мови та комунікації з усіма її складовими (фізичні і психологічні стани, соціальні, контекстні і ситуативні умови та ін.) [3, с. 8].

КЛ активно займається питанням загальних законів комунікації, їх специфікою та причинами невдач комунікації, тут важливо розглядати різні умови в яких відбувається комунікація (соціальна і культурна складові, тощо). Не менш важливими виступають питання структуризації мовного коду під час будь-якого спілкування, а також залежність його будови від ситуативних явищ комунікації; питання появи та розвитку мовлення за певними етапами та відносно закономірностей різних умов; питання дослідження мови, її засобів, та засобів інших семіотичних систем під час комунікації, тут важливо звернути увагу на методи дослідження [3, с. 9].

В якості навчального курсу, КЛ охоплює багато різноманітних розділів, які невідривно співпрацюють з природою, компонентами і формами комунікації. До цих аспектів ми відосимо комунікацію як діяльність, та її основні закони, різноманітні тенденції в розвитку сучасного спілкування, його вербальні та невербальні компоненти, контекст і ситуацію, зворотній зв'язок, канали комунікації тощо.

Також важливо відмітити з’язок КЛ зі складовими комунікативного акту в міжособистісному спілкуванні, а саме з мовним кодом, з певними елементами інших систем знаків, а також з елементами комунікації в залежності від ситуації. До складу мовного коду можна віднести дискурс та текст, мовленнєві жанри та акти і повідомлення. Під елементами знаків ми розуміємо міміку та жести, поставу тіла комуніканта, а також інтонацію та темп мовлення. До ситуативних елементів відносимо тональність та атмосферу спілкування.

Також невідривний з’язок відмічається і з появою і розвитком мовлення, його причинами, механізмами і типами комунікативних невдач; з

деякими складовими комунікації, які в свою чергу мають з’язок з риторикою мовлення, її стилем, комунікативно-риторичними якостями та функціональними стилями; з певною проблематикою у міжкультурній комунікації та інших її типів; з практичними аспектами аналізу комунікативних ситуацій. До типів комунікаціїї відносимо соціалізацію особистості, універсальні та ідіоетнічні аспекти спілкування, певні комунікативні стереотипи і табу тощо. До ситуацій відносимо складові комунікативного паспорту учасників спілкування, комплексний аналіз конкретних ситуацій під час спілкування та ін.

З усього цього випливає, що КЛ є розділом сучасної гуманітарної сфери знань, який органічно поєднує лінгвістичні, психологічні, філософські, логічні та деякі інші підходи з живою людською мовою у спілкуванні.

Категорії КЛ. До них ми відносимо загальні добре відомі категорії лінгвістики і теорії мовленнєвої діяльності, а саме: мову, мовлення (внутрішнє та зовнішє) та двомовніть, слово, лексема і речення, стиль, діалект та ідіолект, номінативу та комунікативну одиниці, рівні мовної системи та мовні девіації, культуру мовлення, мовний задум та його реалізація, вербалізація, поява і розвиток мовлення, смисл та ін. Основою цієї системи виступають базові поняття: комунікація, спілкування, інформація, комунікативний акт та крок у діалозі, діяльність, інтеракція та трансакція, мовний код, вербальні й невербальні засоби під час спілкування та ін. Ці поняття сконцентрували навколо себе і відповідна лінгвокомунікативну проблематику. Основними категоріями КЛ виступають ті, що по'язані з організацією мовного коду в спілкуванні, а інші категорії в свою чергу «працюють» на цю сферу. У цьому виявляється специфіка КЛ, а також розбіжність з основними поняттями психолінгвістики та соціолінгвістики, з основними засадами теорії мовленнєвої діяльності та деяких інших напрямів і галузей мовознавства [3, с. 9-10].

Кооперація КЛ з іншими галузями знань. КЛ дуже динамічно розвивається і має тісні зв'язки з такими важливими науками як філософія,

асихологія та логіка (в першу чергу це звернення до теорії пізнання, аналітичної та комунікативної філософії), інформатика та кібернетика, семіотика та культурологія, соціологія та комунікативістика (перш за все з теорією комунікативних систем), риторика та теорія штучного інтелекту етнологія та етнографія, а також когнітологія. Як ми вже відмічали раніше, КЛ є однією із складових мовознавства і саме тому вона співпрацює як з усіма розділами традиційного мовознавства, так і з сучасними напрямами лінгвістичних досліджень. Серед таких напрямів можна виділити теорію мовленнєвої діяльності, етнолінгвістику та психолінгвістику, етнопсихолінгвістику та лінгвокогнітологію, структурну, функціональну, прикладну та інженерну лінгвістику.

Лише у другій половині ХХ ст. сформувались провідні ідеї КЛ, що сприяло розумінню того, що уявлення дослідників про мову як самодостатню систему знаків застаріли, а тому більшість вчених поступово переходять до діяльнісного і особистісного розуміння мови. У лінгвістичних колах почали визначати мову в якості форми або ще способу життєдіяльності людини. Ще можливими визначеннями стала спроможність вираження особистості та організація міжособистісного спілкування у процесі спільної діяльності комунікантів, , а також вербалізація певного досвіду та його усвідомлення об’єктами спілкування.

В лінгвістичній сфері 1960-1970-х років ХХ ст. було зафіксовано так званий «прагматичний поворот», що поставив собою акцент на прагматичних (передусім соціальнопсихологічних та конситуативних) аспектах застосування мови. Від самого початку свого зародження лінгвістична прагматика прагнула зробити ідею діяльності своєю методологічною основою, а тому опиралась на принципи динамічного підходу до мови. Лінгвістична прагматика, чи ще «прагмалінгвістика», тоді і в подальшому охопила значну кількість проблем, які ми пов'язуємо із зародженням дискурсивного аналізу і теорії дискурсу загалом, з динамічною теорією

тексту та комунікативним синтаксисом, з соціо- і психолінгвістикою, з теорією й типологією мовлення та теорією функціональних стилів тощо.

Під час розвитку прагмалінгвістики також зароджуються ідеї когнітивного підходу до мови, який певною мірою починає керувати в науці про мову на початку 1980-х років XX ст. Центром уваги КЛ стає мова та проблема її сприйняття як загального пізнавального механізму представлення та трансформаціїї інформації при використанні системи специфічних мовних знаків. Ще одним різновидом когнітивної діяльності розглядається і функціонування мови в цілому. КЛ, будучи відносно новою галуззю дослідження, має тісні взаємозв'язки з теорією штучного інтелекту та породженням і сприйняттям мовлення, з когнітивною психологією та різними типами семантики і граматики, з семіотикою тощо.

Сформувався тісний зв'язок і між КЛ та інформатикою, або ще теорія інформатики (Далі – ТІ), основним предметом вивчення якої виступають питання формування, передачі, сприймання, збереження, трансформації та обчислення інформації, і об'єктами вивчення якої виступають функціонування інформації в системах типу «людина-людина» і «людина-машина-людина», а також мова в якості засобу та певної сфери формування, зберігання, пертворення та передачі інформації. Також ТІ пов'язана з лінгвістичним забезпеченням інформаційних систем. Зв'язок КЛ з цією наукою у більшості своїй проявляється у використанні її поняттєвого апарату, зокрема поняттями: код та біт, ентропія(що залежить від обсягу знаків у структурі коду, а також вірогідність їх появи в тексті) та надлишковість (певна розбіжність між межою можливостей коду і середнім обсягом інформації, що передається) тощо.

КЛ дуже тісно пов’язана і з комунікативістикою − наукою про комунікацію, основними питаннями для розгляду якої виступають системи засобів і гуманітарних функцій у зв'язках масової інформації, що мають відображення на певних етапах розвитку цивілізації при застосування різних мов, вербальних і невербальннх засобів [3, с. 11-12].

КЛ, перш за все, спирається на теоретичний потенціал комунікативістики, а більш за все на добре опрацьовані методики і прийоми контент-аналізу (дослідження дискурсів і текстів за допомогою точних статистичних даних). При цьому вона не являється частиною комунікативістики, оскільки предметом її дослідження виступають засоби живої мови під час комунікації у певних ситуаціях, а також плин інформаційних потоків.

Не викликає подиву присутність тісних зв’язків між процесом комунікації та прагматичними чинниками, через що між КЛ та прагмалінгвістикою, або ще «теорією мовної прагматики» побудувались доволі складні й неупорядковані стосунки і досі між ними не було проведено чікого розмежування; до того ж, з певної точки зору в процесах спілкування семантика і синтактика засобів мовного коду є залежними від прагматичних чинників. Прагмалінгвістика все ще не має чітких форм, її проблемне поле охоплює комплекс питань, пов'язаних з адресантом, адресатом, їх взаємозв'язками в комунікації, ситуацією спілкування, тобто з усіма чинниками процесів спілкування. [3, с. 13].

Зв'язки КЛ з соціолінгвістикою також не слід ігнорувати. У полі зору соціолінгвістики перебувають проблеми, пов'язані з соціальною природою мови, її суспільними функціями, механізмами впливу соціальних чинників на мову і тією роллю, яку відіграє мова в житті суспільства. Соціолінгвістика також вивчає використання мови у процесах комунікації, зокрема мовленнєву поведінку учасників спілкування, процеси породження ними оптимальних варіантів побудови соціально коректних повідомлень, вияв соціальних норм, які зумовлюють мовленнєву поведінку учасників спілкування, механізми формування білінгвізму тощо.

Дужне тісно КЛ пов'язана і з прикладним мовознавством, зокрема риторикою, культурою мовлення, дискурс- та контент-аналізом різноманітних текстів масової інформації, рекламою. Закони КЛ активно

використовуються у таких сферах як психотерапія, нейролінгвістичне програмування тощо [3, с. 15].

Отже, можна зробити висновок, що предмет дослідження КЛ, який відокремлює її від інших напрямів у дослідженні живої природної мови, формується завдяки певній групі проблем, що в свою чергу мають зв'язок з застосуванням мови в різних ситуаціях людського спілкування та звертає увагу на усі його складові. Вона досліджує загальні закони спілкування людей за допомогою природної мови та входить до складу сучасної розгалуженої науки про мову — мовознавства. У цього розділу мовознавства сформувався власний категоріальний апарат, який в свою чергу тісно пов'язаний з іншими галузями знань.

1.2. Сучасні концепції прагмалінгвістичних досліджень

Найважливішим засобом спілкування для людей виступає мова, з її допомогою вони переслідують різні цілі: повідомити новину, спонукати адресата до певної дії, висловити власні почуття з тої чи іншої причини, поставити запитаня з будь-якої теми, дати оцінку вчинкам інших комунікантів. Мова це той інструмент, за допомогою якого людина регулює взаємини з людьми, впливає на них тією чи іншою мірою. В широкому сенсі, завдяки використанню мови людина може впливати і на світ в цілому, змінювати соціальну дійсність: виносити комусь вирок, вести переговори, встановлювати чи скасовувати закони. Через всі ці нюанси, ми і розглядаємо мову в контексті діяльного аспекту, адже саме він ліг в основу прагмалінгвістики (один із сучасних напрямків лінгвістики).

Коріння терміну «прагматика» відходить до грецького слова «справа», через що ми можемо зробити висновок, що ця наука краще реалізує себе через вивчення мови в живому її застосуванні, або ж ще «в дії». Лінгвістична прагматика – це дисципліна, яка вивчає мову як засіб, який люди використовують в її різноманітній діяльності. З визначень Ч. Пірс і Ч. Морріс

ми розуміємо її як науку, предметом для якої виступає ставлення користувача до використовуваних ним знаків[25, с. 9].

Наразі прагмалінгвістика виступає в якості міждисциплінарної області, до неї можна віднестіи ряд напрямів, а саме стилістичний та логіко-філософський, етнографічний та соціо-психо-лінгвистичний. Вченим в області мови ще не вдалося скласти єдиного та повного наукового визначення прагматики мови, відповідно до цього не встановлено і певного понятійного апарату чи термінологічної вибірки, проте вже зрозуміло, як формувалася ця дисципліна. Її виникнення відбулося в певній мірі завдяки розумінню того, що в сфері лінгвістичних досліджень врахування людського фактору є надзвичайно важливим аспектом і його не можна ігнорувати.

Розуміння цього факту склалося в семіотиці (від грец. «знак») – наука про загальний характер функціонування різних знаків (семіотичних систем), які зберігають і передають різноманітну інформацію. У 1938 році в рамках семіотики Ч. Моррісом було виділено три основні розділи:

1)синтактика (синтаксис) − вивчає відносини між знаками;

2)семантика − вивчає відношення між знаком та предметом означування;

3)прагматика − що вивчає відносини між знаком і його інтерпретатором (той, хто створює і розуміє знак).

Пізніше прагматику мовлення стимулювали ідеями таких філософів як Дж. Остін, Дж. Серль, Г. Грайс, З. Вендлер та ін.

Становлення лінгвістичної прагматики як науки пов'язують зі змінами в перерозподілі наукових інтересів лінгвістів. Замість вивчення мови з формальної точки зору, її структури незалежно від комунікативних умов її застосування з’явилася нова форма − вивчення в якості засобу комунікативної взаємодії між об’єктами спілкування при урахуванні певних ситуацій спілкування, а також відповідного соціального контексту.

На розвиток прагматично орієнтованої лінгвістики дуже вплинули роботи Л. Вітгенштейна, який визначив значення як вживання в мові. Ми

розуміємо це так, що інтерпретування будь-якого висловлювання можна здійснювати лише в контексті та враховуючи характер конкретної ситуації. Щоб продемонструвати це явище дослідники наводять різні приклади, а саме: висловлення «На вулиці спекотно» в залжності від ситуаціїї та контексту може мати різні прагматичні інтерпретації: Візьми пляшку води (порада), Я нікуди не піду (відмова), Надто висока температура (констатація факту) і з питальною інтонацією – (запит інформації).

При наявності різноманітних припущень відносно об'єкту та предмету мовного дослідження в межах прагматики ми можемо виділити деякі подібні уявлення:

1) поняття діяльності виступає в якості ключового поняття для опису мовної комунікації в прагмалінгвістиці;

2) мова виступає засобом динамічної взаємодії комунікантів;

3) функціонування мови нерозривно пов'язане з ситуативним і соціопсихологічним контекстом його вживання.

Сьогодні у прагмалінгвістики є широке поле розуміння, яке було сформульовано Ю. Д. Апресяном: «під прагматикою ми будемо розуміти закріплене в мовній одиниці (лексемі, афіксі, грамемі, синтаксичній конструкції) ставлення мовця: до дійсності, до змісту повідомлення, до адресата»[9, с. 4].

Розглянемо поняття комунікативної ситуації, в якій відбувається будь-яке мовне явище. Саме завдяки певній комунікативній ситуації у мовця з’являється мотивація до різних мовних актів. Виникає можливість розглядати поняття комунікативної ситуації в якості доволі складного комплексу внутрішніх станів комунікантів та зовнішніх умов під час спілкування. Взаємодія комунікантів проходить в кілька етапів, а саме: встановлення контакту, розвиток теми і підтримання діалогу і його завершення. До компонентів комунікативної ситуації належать в першу чергу самі адресант і адресат (комуніканти) та їх комунікативні цілі, а вже потім місце і час повідомлення. Прагматичну спрямованість адресанта як

відправника інформації на адресата як її одержувача можемо виявити у виборі певних мовних засобів як тим, так і іншим. Вділяються певні типи потенційно можливих адресатів:

1) конкретний або реальний;

2) гіпотетичний;

3) одиничний;

4) масовий[9, с. 5].

В залежності від конкретної комунікативної ситуації, враховуючи її характер, адресант може використовувати ті мовні засоби, які зможуть допомогти йому реалізувати свою установку, задум чи тактику в мовній взаємодії (інтеракції). Початок прагматичного аспекту мови можна побачити вже тоді, коли виникає питання: «Навіщо я це говорю?». Комуніканти намагаються знайти мотивацію, задум або мотив, які лежать в основі комунікативного наміру, ї називається це явище комунікативною інтенцією (від лат. «намір, задум»). Мовець цілеспрямовано обирає ті мовні засоби, які максимально точно повинні висловити його інтенцію. Стратегією мовної поведінки мовцю диктується певний вибір між явним (експліцитним) і прихованим (імпліцитним) виразом комунікативної інтенції. При наявності імпліцитності у висловленні у пригоді стане комунікативна компетенція, яка може забезпечии правильну його інтерпретацію адресатом.

Під поняттям комунікативної компетенції мається на увазі певний комплекс особистих властивостей і можливостей, які можуть забезпечити комунікативну діяльність людини, а тако мовні та позамовні знанння і уміння[9]. Комунікативну компетенцію можа звести до наступних п'яти рівнів:

1) психофізіологічні особливості особистості (спираються на певний психічний тип особистості, до якого відносять апарат артикуляції, який відіграє дуже важливу роль для успішного спілкування);

2) характеристика особистості та її соціальний статус(мається на увазі стать і вік, походження та професія, відношення до певної соціальної групи, все те що має вплив на характер мовної поведінки особистості);

3) цінності та фонові знання, культурний фонд особистості (тут невід'ємною виступає синергія усіх елементів, оскільки навіть найнезначніші відмінності в культурному фонді можуть спровокувати комунікативну невдачу);

4) мовна компетенція особистості (це уміння та здатність особистості до точного вираження сенсу різними мовними засобами, до чіткого розподілу омонімії та синонімї, це спроможність обирати саме ті мовні засоби, які найбільш прийнятні, доречні і придатні для досягнення поставленої мети);

5) знання, вміння та навички (здатність до ефективного формування комунікативних стратегій відносно ситуації та вміння користуватися різноманітними тактичними прийомами комунікації, особистість повинна володіти певними комунікативними нормами та вміти налаштовувати і підтримувати контакт із співрозмовниками)[9, с. 6-7].

Саме поняття інтенції (від лат. «намір») з'явилося вже давно, ще в середні віки, і позначало мету, спрямованість мислення на конкретний предмет. Узагальнена інтенція мовця заключається в повідомленні будь-якої інформації або спонукання до яких-небудь дій[25]. Серед психологів інтенція виступає першим етапом у творенні висловлювання, слідом за нею йде мотив, а вже потім внутрішня мова та власне реалізація. Серед лінгвістів інтенція розуміється вже як мовленнєвий намір, або ще мета висловлювання, яка дає змогу мовцю досягти бажаного результату. Сам термін «інтенція» в науковий обіг ввели послідовники Дж. Остіна, одного з творців теорії мовних актів.

Наміри виникають і формуються як стратегічний задум, як правило, ще до етапу реалізації висловлювання. Спочатку у свідомості мовця виникає певна послідовність мовних дій та вчинків, відносний план, вони мають бути пов'язані з характером результату, який очікує отримати комунікант. В

залежності від бажання мовця (отримати інформацію, умовити когось, заспокоїти або образити і т. д.), як ініціатора спілкування, ним вибираються саме ті мовні засоби, які з максимальною точністю могли б висловити його інтенцію. Опираючись на свою глобальну стратегію мовець обирає прямі або непрямі висловлювання. В цьому випадку важливу роль відіграє комунікативна компетенція, адже саме вона і мовний досвід в цілому мають змогу допомогти вірно визначити прихований в мовних засобах намір[9].

Отже, ми заключили, що лінгвістична прагматика – це сучасна дисципліна, предметом вивчення якої виступає мова в якості засобу в його різноманітній діяльності, який використовує людина та основними категоріями якої виступають: комунікативна ситуація, комунікативна компетенція та комунікативна інтенція. Термінологічна сфера прагмалінгвістики ще й досі продовжує формуватися, та являється одним із головних напрямів сучасної науки про мову, при чому активно залучаються поняття низки гуманітарних дисциплін. В той же час прагмалінгвістика перебуває в постійному пошуку предмета дослідження, поступово уточнюючи конфігурацію свого проблемного поля.

1.3.Сутність та основні складові мовленнєвого акту

Професор Гарвардського університету та філософ Дж. Остін у 1955 році прочитав лекцію, яку пізніше, вже в 1962 році опублікували під назвою «Слово як дія». В своїй роботі він сформулював думки, які послугували основою для розвитку теорії мовних актів. Його ідеї полягають в наступному: мова може використовуватись як інструмент для здійснення різних мовних дій чи вчинків; в якості цих інструментів виступають особливі висловлювання-дії, які Дж. Остін назвав перформативами; слідуючи його ідеям, на відміну від пропозицій, перформативи ми не можемо віднести ні до істинних, ні до хибних; вони ніяким чином не описують наші дії, як це робиться за допомогою пропозиції, а от саме їх озвучування представляє наші дії [9, с 8].

До складу кожного мовленнєвого акту входить локуція (це процес говоріння, або ще «вимовляння» певних слів з лексичним та граматичним значенням), іллокуція (втілення у висловлювання певної комунікативної інтенції, мети та спрямованості) та перлокуція (наслідки впливу іллокутивного акту на адресата чи аудиторію) [3, с. 71].

Згідно з визначенням П. Стросона, «іллокутивний акт − це дія, що здійснюється, коли виражається деякий стан справ, при цьому відбувається визначення модусу висловлення, наприклад, визнання, наказу, обіцянки, попередження, тобто це ніби подвійний акт, де в одному місці визначається сам характер цього модусу, а в іншому за рахунок пропозиціональної структури дещо повідомляється» [35, с. 132].

Неодмінно треба зазначити, що під час іллокутивного акту мовець має змогу не лише артикулювати звуки та вимовляти слова, неодмінно застосовуючи відповідні граматичні конструкції та висловлювати їх зміст, а й вказує на мету цього висловлювання. Тож якщо коротко, то іллокутивний акт це ніщо інше як вираження комунікативної мети, тобто це комунікативний намір, із яким мовець звертається до реципієнта (проінформувати, пообіцяти, порадити тощо) [30].

Згідно з класифікацією Джона Серля виділяється п’ять основних груп мовленнєвих актів:

1. Асертиви, або репрезентативи. Покладають на мовця зобов’язання нести відповідальність за достовірність висловлювання; вводяться дієсловами: хвалитися, скаржитися тощо.

2. Директиви. Змушують адресата щось зробити; вводяться дієсловами: запитувати, наказувати, командувати, просити та ін.

3. Комісиви. Спонукають мовця до виконання певного ряду дій у майбутньому, зобов’язують дотримуватися єдиної лінії поведінки; вводяться характерними словами: ставитися прихильно, мати намір.

4. Експресиви. Вказують на певний психологічний стан мовця та характеризують міру його відвертості; вводяться дієсловами: просити вибачення, співчувати, вітати, благати про допомогу та ін.

5. Декларативи. Мають намір встановити співвідносність між змістом пропизиції висловлювання та реальністю; даючи, отримуєш щось натомість (інформація мені – відповідь вам)[9, с. 9]

У відношенні до п'яти основних іллокутивних класів мовні акти можуть розрізнятися за деякими додатковими параметрами:

- взаємний зв’язок між мовним актом та попереднім текстом;
- відповідність соціальних статусів коммунікантів (при наказі статус адресанта повинен бути вищий за статус адресата, а за вимогою це вже опціонально);
- прийоми зв'язку інтересів та мовного акту адресанта і адресата;
- ступінь інтенсивності представлення іллокутивної мети (прохання і благання).[45]

Сутність комунікативного акту

Основним поняттям комунікативного акту виступає «спілкування»**.** **Спілкування** представляє собою певні акти взаємодії співрозмовників, або власне комунікативні акти. Як відзначають філософи, це процес комунікації в конкретних ситуаціях і завжди представляється в якості «зустрічі з Іншим», також це обмін різноманітною інформацією, яка часто не повторюється в інших умовах.

Комунікативний акт (Далі - КА) − це процес, що здійснюється в конкретному місці та на пересіченні простору і часу, результатом якого є дискурс (текст), це найзагальніше поняття КЛ й теорії спілкування.

Сучасна лінгвістика трактує термін «КА» в доволі широкому сенсі: це і мовленнєва діяльності загалом (обмін текстами) і це ситуація спілкування, в якій ролі комунікантів визначаються соціальною і культурно-національною ситуацією. Згідно з теорією. Ф. С. Бацевича, КА одночасно являється і

інтеракцією і трансакцією, для яких основою виступає повідомлення, а результатом слугує дискурс[3].

В складі кожного КА є дві складові: ситуація і дискурс. Перше є частиною об'єктивно існуючої реальності, до її складу відносимо акт вербальної комунікації. Другим виступає вербалізована мовленнєво-мисленнєва діяльність, до складу якої можна віднести лінгвістичні й нелінгвістичні компоненти, тобто засоби мовного коду та інших семіотичних систем. Як відмічає Ф. С. Бацевич, складові КА, мають свої компоненти[3, с. 105- 107].

Складові комунікативного акту

Російською дослідницею В. Красних, яка займається питанням процесів міжособистісного спілкування, було виокремлено чотири компоненти комунікативного акту (рис.1):

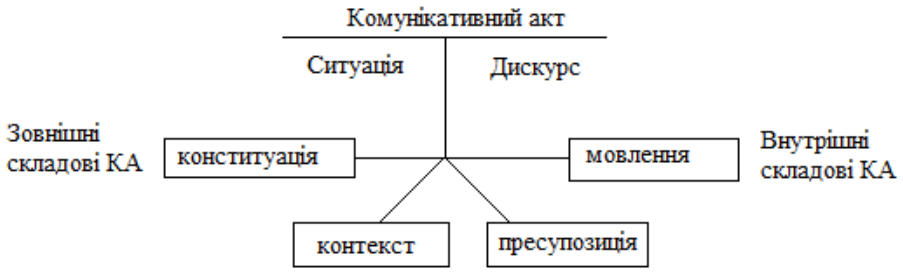

(рис.1. Основні компоненти КА)

- *конситуація (екстралінгвальний елемент)* – вказує на наявність певної нейтральної екстралінгвальної ситуації спілкування; умови спілкування, його учасники (хто, що, де, коли);
- *контекст (семантичний елемент)* – вказує на всі смисли, які були виражені приховано або відверто, та дійсно існують, знаходять своє відображення в дискурсі та є актуальні для цього КА, а також являються компонентом ситуації;
- *пресупозиція (когнітивний елемент)* – виступає в якості зони зіткнення певних індивідуальних когнітивних просторів комунікантів (сюди відносять і розуміння конситуації);

- *мовлення (власне лінгвістичний елемент)* – виступає в якості продукту безпосереднього творення комунікації [3, с. 106].

Сам процес КА відбувається у декілька етапів, а саме: реалізація повідомлення, його відправлення, доставка, отримання, а також опрацювання [3, с. 106].

Окреслені вище складники КА виступають в якості їх основи, фундаменту. Опираючись на них, водночас конкретна, «жива», безпосередня інтеракція людей, має змогу формувати власні внутрішні «сили», для яких в лінгвістиці присвоїли назву прагматичних аспектів комунікації.

Слід зазначити, що процес комунікації здійснюється завдяки різноманітним засобам, найголовнішими серед яких є мовні. Завдяки їх допомозі комуніканти можуть впливати один на одного. В лінгвісиці такі аспекти спілкування називають прагматичними, вони в свою чергу тісно пов'язані з впливом комунікантів один на одного за допомогою засобів мовного коду. Також вони залежать від самих учасників спілкування і стосунків, які у них склалися.

Не має жодних заперечень, що аспекти спілкування напряму пов’язані з адресантом. Завдяки адресанту тримається увесь процес комунікації — виникнення, початок, тривалість, завершення комунікації, схеми взаємодії з адресатом, тематика спілкування тощо.

З адресантом пов’язані певні аспекти комунікації:

- певні мовленнєві стратегії й тактики, а також типи мовленнєвої поведінки; відмічається їх залежність від іллокутивних намірів адресанта та його мети;
- відкрита і прихована мета висловлювання (як їх визначає англійський філософ Дж. Остін − «іллокутивні сили»). Для кожного мовця у ролі адресанта характерним є вступ до комунікації вже з наявною чітко вираженою або прихованою метою, вона виступає мотивацією побудови конкретних текстів під час спілкування;

- правила розмови; залежать від принципів співробітництва («максими спілкування»); адресант може підтримувати чи не підтримувати їх, але все одно виступає рушійною силою процесу спілкування;
- референція мовця – з намірів мовця розуміємо, що мовні вирази відносяться до предметів дійсності; може мати прямий, або опосередкований характер, а також вторинний (переносні значення засобів мовного коду);
- установки мовця (прагматичні значення висловлювання) – обов'язково залежать від способу ведення комунікації, якої притримується адресант по відношенюю, до конкретнимх адресатів (натяки, непрямі смисли, інакомовлення та ін.);
- прагматичні пресупозиції – адресант оцінює спільний багаж знань, думок та поглядів, конкретну інформованість та інтереси, психологічний стана та певні особливості характеру;
- ставлення мовця до власного повідомлення – мається на увазі оцінка змісту самого висловлювання (чи він істинний, а може іронічний чи несерйозний тощо); спосіб організаціїї висловлювання навколо тієї теми, на яку звертається більше всього уваги, а також включення у фокус інтересів однієї з тих осіб, до яких у мовця виникає певний інтерес (емпатія).

З цього слідує, що адресант виступає основним «координатором» спілкування, переважно сам «веде» процес комунікації загалом[3, с. 107-108].

Адресат − це активна особистість, що не тільки пассивно споживає інформацію, але і від якої значною мірою залежить успіх самого спілкування. Навіть писемна (друкована) комунікація зазвичай розглядається в якості діалогу, що існує між автором та читачем. Більшість комунікативних стратегій адресанта залежать від особи адресата та його спроможності чи неспроможності сприймати запропоновані адресантом напрямів, типів та тональностей спілкування.

Аспекти, що пов’язані з адресатом:

- інтерпретація мовлення (правила виокремлення з прямого значення висловлювання прихованих чи непрямих смислів); Повідомлення можна сприйняти як пряме чи, навпаки, непряме, в той час як адресант міг закласти в нього повністю протилежний зміст;
- «перлокутивний ефект» (вплив висловлювання на адресата за Дж. Остіном). Відзначається наявністю готовності чи неготовності, спроможності чи неспроможності у адресата сприймати висловлювання, ведення дискурсу чи інтерпретації тексту, що були запропоновані;
- вид мовленнєвого реагування на стимул (адресат може ухилятись від прямої відповіді на поставлене запитання) [3, с. 108-109].

Так ми можемо зробити висновок, що успішність чи неуспішність комунікативного акту спілкування в більшості випадків залежить від особи адресата, його фізичних, психологічних, когнітивних та інших станів.

Також можно виділити певні аспекти спілкування, що пов’язані зі стосунками комунікантів, де учасники комунікації представлені в особах з різним внутрішнім світом, різними соціальними ролями, а тому успіх спілкування, структура КА значною мірою визначаються комунікативними стосунками.

Згідно з позицією Н. Арутюнової можна виділити певні аспекти, які залежать від стосунків комунікантів, а саме:

- форми мовленнєвого спілкування (сварка чи суперечка, інформативний діалог або дружня бесіда і т.д.);
- участь комунікантів у певних мовленнєвих актах (завдяки проханню або наказу ми можемо виначити соціальні ролі);
- соціально-етикетна сторона комунікації (форми звертання та стильмовлення свідчать про глибину стосунків між учасниками спілкування)[3, с. 109].

Також важливо надати увагу тим аспектам спілкування, які пов’язані із ситуацією спілкуванн я(місце, час, умови тощо).

Вона має беспосередній вплив на:

- зчитування учасниками комунікації вказувальних знаків під час повідомленя (тут, там, тоді, тепер, цей, інший іт.д.);
- розгортання мовленнєвої ситуації в залежності від тематики і форми комунікації (типові приклади розмов за різних обставин).

З цього бачимо, що всі компоненти КА в різній мірі мають свою долю впливу на вдалий перебіг спілкування, або ж навпаки можуть спричинити невдачу. Ми бачимо, що у кожному конкретному випадку міжособистісної комунікації на передньому плані з’являється найголовніший чинник КА, відносно самої ситуації [3, с. 109-110].

Отже, можна сказати, шо КА − це інтеракція і трансакція одночасно, основа яких − повідомлення, а результат − дискурс. Для кожного КА притаманно мати дві складові: ситуацію і дискурс, а усі основні його аспекти мають тісний зв’язок з адресантом та адресатом, з їх стосунками та конкретною ситуацією спілкування.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Отже, дослідивши основну інформацію в області комунікативно-прагматичних аспектів мовлення, ми з вами розглянули комунікативну лінгвістику як науку в цілому, розібрали поняття прагмалінгвістики з різних точок зору, а також дослідили сутність та основні складові мовленнєвого акту комунікативно-прагматичних аспектів мовлення, і тепер ми можемо зробити певний ряд висновків.

По-перше, можна нагадати, що предмет дослідження КЛ, який відокремлює її від інших напрямів у дослідженні живої природної мови, формується завдяки певній групі проблем, що в свою чергу мають зв'язок з застосуванням мови в різних ситуаціях людського спілкування та звертає увагу на усі його складові. Вона досліджує загальні закони спілкування людей за допомогою природної мови та входить до складу сучасної розгалуженої науки про мову — мовознавства. У цього розділу мовознавства сформувався власний категоріальний апарат, який в свою чергу тісно пов'язаний з іншими галузями знань.

По-друге, ми заключили, що лінгвістична прагматика – це сучасна дисципліна, предметом вивчення якої виступає мова в якості засобу в його різноманітній діяльності, який використовує людина та основними категоріями якої виступають: комунікативна ситуація, комунікативна компетенція та комунікативна інтенція. Термінологічна сфера прагмалінгвістики ще й досі продовжує формуватися, та являється одним із головних напрямів сучасної науки про мову, при чому активно залучаються поняття низки гуманітарних дисциплін. В той же час прагмалінгвістика перебуває в постійному пошуку предмета дослідження, поступово уточнюючи конфігурацію свого проблемного поля.

По-третє, можна сказати, шо КА − це інтеракція і трансакція одночасно, основа яких − повідомлення, а результат − дискурс. Для кожного КА притаманно мати дві складові: ситуацію і дискурс, а усі основні його

аспекти мають тісний зв’язок з адресантом та адресатом, з їх стосунками та конкретною ситуацією спілкування.

Загалом, можна відмітити, що комунікативно-прагматичні аспекти мовлення являються досить новою ланкою в лінгвістиці, вони активно піддаються дослідженням з боку різних мовознавчих шкіл, але досі залишаются предметом зацікавленності для багатьох, адже невпинно відкриваються з нових сторін.

РОЗДІЛ ІІ.
ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ ВПЛИВУ В ЕКРАНІЗАЦІЯХ ЛІТЕРАТУРИ ЖАХІВ

За останні десятиліття література жахів набула великої популярності та зацікавила багатьох. На цей фактор звичайно вплинув розвиток кіноіндустрії та поп-культури, але крім того ще й певні зміни в людській свідомості. Зараз ми спостерігаємо епоху загострення глобальних проблем, коли кожного дня трапляються такі аномальні події, які інколи не піддаються розумінню і надалі знаходять відображення в літературі наведеного жанру. Визначальна особливість жанру літератури жахів, яка відрізняє його від інших пригодницьких жанрів, це змалювання на текстовому тлі історії специфічного настрою. Г. Лавкрафт відмічав у своєму есе «Надприродній жах у літературі», що: «Основний критерій, який визначає належність твору до цього жанру є не конкретний сюжет, а створення певного настрою в читача − глибокого страху при контакті з невідомими силами» [48, с. 16]

2.1. Література жахів у фокусі сучасних літературознавчих досліджень

Протягом тривалого часу жанр літератури жахів не мав свого власного осередку та знаходився на перетині декількох жанрів. В історико-методологічних канонах він не вважався повноцінним жанром літератури, який би міг естетично впливати на читача. Історія жанру жахів своїм корінням сягає у фольклор та релігіозні традиції багатьох народів. В їх розповідях піднімаються питання потойбічного життя, добра та зла, втілених у людську подобу істот, блукаючих духів[47].

Література жахів не є чимось дуже новим, її історія включає вже близько 250-ти років. Історичне коріння цього жанру проростає з фольклору, зі стародавніх балад про різноманітні містичні ритуали, шабаші відьом, демонів та іншу нечисту силу. Все це і досі є невичерпним джерелом для народження нових легенд, творів мистецтва, в тому числі скульптування.

Завдяки цьому з’явились такі визначальні готичні споруди, як собор Нотр-Дам де Парі та замок Мон-Сен-Мішель у Парижі.

Діячі мови та літератури не мають розбігів у судженні про те, що саме готичний роман, що зародився в кінці XVIII ст., виступає прабатьком жанру літератури, а в кінці XIX − на початку XX ст. він набув престижного статусу. Згідно цього твердження один із перших вітчизняних дослідників західноєвропейського готичного роману І. Лімборський казав: «В історії європейських літератур готичний роман, або роман «жахів», посідає виняткове і, можна навіть сказати, в певному відношенні показове місце» [21, с. 157]. Літературознавець продовжує: «є всі підстави твердити, що саме готичний роман можна вважати важливою передтечею багатьох художніх явищ XX ст. − від фільмів А. Хічкока до експериментальної фантастики сучасних постмодерністів» [21, с. 157].

І. Качуровський повністю згоден з цією думкою і сам додавав: «Розвиток цього роману, названого також «романом жахів» триває і в роки розквіту романтизму, а далі тріумфально прямує крізь творчість і реалістів, і імпресіоністів, і символістів, і експресіоністів» [15, с. 61].

З цього слідує те, що для кращого занурення в питання генези літератури жахів, потрібно насамперед здійснити екскурс в готикознавство, аби відслідкувати еволюцію даного жанру та визначити які саме чинники сприяли на його сучасні жанрові особливості.

Англійський аристократ та літературний митець Г. Уолпола відзначив 1764 р. народженням першого готичного роману «Замок Отранто», який увібрав усі атрибути готики: замок з прихованими переходами і підземеллями та привидів. Цей роман став іконою наслідування для подальших творів готичної літератури. Автори збірника «HorrorLiterature» в одному зі своїх видань запропонували свій варіант періодизації еволюції жанру літератури жахів:

1) готичний роман (1762–1820 рр.);

2) залишковий готичний імпульс (1824–1872 рр.);

3) психологічні, антикварні та космічні жахи (1872–1919 рр.);

4) сучасна література жахів (1920 р. − до сьогодні) [48, с. 44]

Також слід зазначити основні риси літератури жахів, які відіграють важливу роль у процесі перекладацького аналізу англомовної літератури жахів та її українських перекладів. Отже, до жанрових ознак літератури жахів належать:

1) жанротвірна лексика, яка об'єднується у три концептуальні групи, а саме: *СМЕРТЬ, СТРАХ, ОГИ ДА*. Для кожна з представлених концептуальних групвідносяться певні когнітеми: ***СМЕРТЬ***[1] (*тварини, що пророчать смерть; мертве тіло);* ***СТРАХ***[2] *(захоронення, фізична слабкість);* ***ОГИДА***[3] *(скалічене та понівечене людське тіло та його внутрішні органи, кров*).

[1]**Смерть** – це процес необоротного припинення життєдіяльності організму. У теплокровних тварин і людини він пов'язаний перш за все з зупинкою кровообігу і дихання, що приводять до загибелі клітин спочатку в вищих відділах центральної нервової системи, а потім і в інших органах і тканинах організму. [54].

[2]**Страх –** цепевний психологічний сигнал який передує небезпеці, вказує на певну загрозу для організму. Цей сигнал працює на рівні інстинктів і не може піддаватися людській волі. Цей стан можна охарактеризувати як хвилювання або неспокій, тривогу перед невідомим і завжди неприємним та небажаним[53].

[3]**Огида –** це почуття відрази в поєднанні з гидливістю[55, с. 613].

2) приведення портретних характеристик усіх героїв: злодій, героїня та другорядний герой. Ці портрети реалізуються шляхом *деталізації та підсилення експресивності певних рис персонажів*;

3) хронотоп виступає домінуючою складовою відносно часу та простору у сюжеті, його реалізація відбувається за допомогою *локальних індикаторів (положення школи, замку, будинку і т.д.); нагромадження часових індикаторів; описів разних місць та пейзажів.*

4) відображення емотивної складової жанру, яка відзначається такими ознаками: *пряма номінація – коли емоції називають прямо, без натяків (частіше зустрічаються негативні: злість, агонія, лють, ненависть); представлення емоцій використовуючи фізіологічні процеси (домінуючі соматизми − серце, кров); контекстуальний опис емоцій.*

Саме завдяки усім цим особливостям літератури жахів і творится сам жанр. Перед перекладачами постає важливе та складне завдання, адже всі ці аспекти повинні мати адекватне втілення в тексті перекладу [11, с. 15].

2.2.Основні стратегії впливу на людину

Проблема психологічного впливу виявляє в собі велику кількість актуальних питань, в тому числі розуміння механізмів і способів зміни суб'єктивного світу особистості, її світогляду і поведінки. Сам «психологічний вплив» характеризується як «зміна психологічних характеристик особистості, групових норм, суспільної думки чи настрою за рахунок використання психологічних, соціально-психологічних закономірностей»[13].

Не секрет, що результат цього впливу, скоріш за все, буде залежати від способів та стратегій, які оберуть для його отримання. Очевидно, що ми оберемо більш напористий та суттєвий спосіб, який не буде вимагати довгих та складних міркувань, пояснень, коли ми хочемо отримати швидкий результат. Але якщо ж в нас є час для пояснень та бажання розкласти все по поличках, коли ми бачимо далеку перспективу, тут ми вже оберемо інший шлях − більш ласкавий та дружній спосіб. Він дозволить розкрити весь творчий потенціал нам самим, а також надасть можливість іншим долучитись до роботи.

Вітчизняними психологами було запропоновано декілька типологій стратегій впливу на людину, де ставлення до співрозмовника як до суб'єкта чи об'єкта являється основним критерієм. Найцікавішою для розгляду ми

вважаємо типологію основних стратегій впливу, розроблену Г. А. Ковальовим. Дослідник вважає, що в реальному житті кожної людини мають місце три основні стратегії − «імперативна», «маніпулятивна» і «розвиваюча»[16].

Відносно ***імперативної*** стратегії можна відмітити, що вона відповідає «об'єктній», або ще «реактивній» парадигмі в психології. Відносно положенням цієї парадигми психіка й людина розглядаються як одне ціле, як пасивний об'єкт впливу зовнішніх умов і одночасно продукт цих умов. Також доречним буде зазначити, що імперативна стратегія найбільш ефективна саме в екстремальних ситуаціях, в яких потрібно швидко та чітко прийняти та виконати важливі для збереження системи рішень в умовах дефіциту часу дії, а також при розподілі ієрархічних відносин у різних системах «закритого» типу. Застосування імперативних методів впливу частіше за все викликає лише зовнішнє короткочасне підпорядкування з боку об'єкта впливу і загалом ніяк не відноситься до глибинних структур його психічної організації.

Відносно ***маніпулятивної*** стратегії зазначається її відповідність «суб'єктній» парадигмі, це в свою чергу випливає з твердження про активність та індивідуальну оригінальність психічного відображення зовнішніх впливів. В цій структурі суб'єкт сам може впливати на психологічну інформацію, яка надходить йому ззовні. Реалізація маніпулятивної стратегії відбувається переважно за допомогою певних прийомів підсвідомого заохочування, що діють проти принципів психічного контролю та так званих конверсійних та маскувальних технік, які в свою чергу мають намір блокувати систему психологічного захисту або взагалі руйнують її задля того, щоб натомість побудувати нову суб'єктивну часово-просторову організацію, чи повністю нову модель світу.

Щодо ***розвиваючої*** стратегії, ми можемо відмітити, що вона опирається на «суб'єкт-об'єктну», чи «діалогічну» парадигми, в яких психіка

змальовується в якості відкритої системи, яка перебуває у постійній взаємодії і завжди має внутрішній та зовнішній контури регулювання. Розгляд психіки за її природою в такому випадку представляється як багатомірне і «інтерсуб'єктне» утворення. «Розвиваюча стратегія забезпечує, на відміну від двох інших стратегій, актуалізацію потенціалів власного розвитку кожної зі взаємодіючих між собою систем. Психологічними умовами реалізації такої стратегії впливу є діалог і обопільна відкритість. Це припускає, що дві системи в стані діалогу починають утворювати деякий спільний простір і часову довжину, створювати єдину «подію», у якій вплив (у традиційному, «суб'єкт-об'єктному» значенні цього поняття) перестає існувати, поступаючись місцем просторово-часовій єдності цих систем»[16].

Виступаючи відкртим з усіх боків процесом, діалог припускає не лише доволі високий рівень психологічної культури суб'єкта, але ще той факт, що треба постійно вчитися вести діалог. Для такої важливої діалогічної взаємодії обов'язково потрібно організовувати відповідні умови.

К. Роджерс у своїх працях виокремив певні психологічні умови реалізації діалогу, а саме:

1) спонтанність (природність) вираження почуттів і відчуттів, які з'являються між партнерами під час взаємодії;

2) обов'язково позитивне ставлення як до себе, так і до інших людей, певна турбота і прийняття оточуючих як рівноправних партнерів комунікації;

3) спроможність тонко й адекватно співчувати почуттям, думкам та настрою іншої людини під час міжособистісних контактів з нею (емпатія).

Сам К. Роджерс вважає, що остання умова щодо уміння правильно чи активно слухати і співчувати співрозмовнику являється однією з найбільш потенційних і діючих сил, які мають вплив на психічні та особистісні зміни в людях[6].

Інший вченій, Г. А. Ковальов, відзначає, що усі вищезазначені механізми забезпечення зовнішнього діалогу починають працювати лише коли присутній стан справжнього внутрішнього діалогу. «Стан занурення в глибинні шари власного внутрішнього світу створює сприятливі умови для безпосереднього проникнення у глибинні шари внутрішнього світу інших людей і забезпечує «надійність» психічного зчеплення з ними. Досягнення цього «архетипічного» стану гарантує вільне розкріпачення всіх ув'язнених у людині, часто стримуваних, сутнісних сил і потенцій, дає поштовх процесам саморозвитку, запускає механізми особистісного і творчого росту»[16].

Своєю типологією Г. А. Ковальов наштовхнув на певні роздуми з приводу цього питання Є. Л. Доценко. На основі цієї типології він вибудував власну шкалу рівнів настанов на взаємодію від об'єктного полюса до суб'єктного[6]. Характерним для об'єктного полюсу можна відмітити відношення до партнера по спілкуванню як до засобу або знаряддя досягнення своїх власних цілей. Для суб'єктного ж полюсу важливим є ставлення до партнера вже як до цінності, тут вже йде мова про діалог та співробітництво. Ним було зпропоновано п'ять рівнів настанов на взаємодію в міжособистісних відносинах.

1. **Маніпуляція**.

Партнер по взаємодії виступає в ролі «речі особливого роду». Тут можна прослідкувати тенденцію до ігнорування інтересів і намірів партнера. На цьому рівні влив є прихованим та має опору на автоматизм і стереотипи, залучаться більш складний та пересічний тиск. Найчастіше використовуються такі способи впливу, як обман та інтрига, натяк та провокація.

2. **Домінування**.

Партнер тут виступає в якості речі або засобу, завдяки якому можливо досягти якісь свої цілі, його інтереси і наміри також ігноруються. Відмічається невпинне прагнення розпоряджатися та володіти, отримати

необмежену однобічну перевагу та владу. Тут вплив вже представлений у відкритій формі, без маскування (імперативний вплив), де присутні як насильство та придушення, такі навіювання чи накази.

3. **Суперництво.**

Партнер по взаємодії сприймається як небезпечний і непередбачений, на силу якого треба зважати. Прагнення переграти його, вирвати однобічну перевагу. Інтереси іншого враховуються в тій мірі, у який це диктується задачами боротьби з ним. Засобами ведення боротьби можуть бути окремі види «тонкої» маніпуляції, чергування відкритих і закритих прийомів впливу, «джентльменські» чи тимчасові тактичні угоди.

4. **Співдружність.**

До партнера ставляться як до самоцінності. Відмічається прагнення об’єднатися з апртнером, організувати спільну діяльність заради досягнення близьких обом парнерам взаємодії чи збіжних цілей. Тут на перший план виступає згода , як основний інструмент взаємодії.

5. **Партнерство.**

Партнер на цьому рівні виступає як рівний, він також має право бути таким, який він є і з ним треба рахуватись. Особливістю цього рівня відмічається прагнення в жлдному разі не допустити втрат для себе, при цьому розкриваючи цілі своєї діяльності. Відносини тут хоч і обмежені, але все ж рівноправні, відбувається узгодження своїх інтересів і намірів, а також провожиться спільна рефлексія під час діалогу. Головні способи впливу грунтуються на договорі, а він в свою чергу слугує одночасно як засобом об’єднання, так і створення певного тиску.

Характер таких рівнів, як домінування і маніпуляція можна означити крайньою несиметричністю ставлень, в такому випадку один суб’єкт завжди панує над іншим. Рівень співдружності відносимо до іншого «полюсу», де панують рівноправні та симетричні, які дозволяють обом партнерам працювати в тандемі для вирішення усіх виникаючих проблем. На одному полюсі сила впливу на іншу людину на рівнях маніпулювання та

домінуванняє являється більш грубою і примітивною, а вже при переході ближче до більш симетричних відносин вона поступово стає усе м’якішою та непомітнішою.

Є. В. Сидоренко в своїх дослідженнях також використовує критерій симетричності, розділяючи види впливу на конструктивні і неконструктивні. Вона виділяє серед психологічних засобів впливу переконання, контраргументацію і конфронтацію а крім того відзначає, що, незалежно від виду і способу впливу, його характер завжди диктується власними потребами людини. Підтвердження цих ідей ми можемо побачити якщо звернемося до ієрархії потреб А. Маслоу, де чим вище рівень задоволення потреб людини, тим більш творчим буде її вплив на іншу людину. Не дивно, що саме на вищому рівні ієрархії потреб людина може найповніше розкрити свій потенціал, а також стати повноцінним творцем власного життя. Щоб наш вплив на інших був більш тровчим, розвиваючим та емпатичним нам потрібно задовольняти й відповідні потреби, а саме альтруїстичну і духовну.

Згідно з поглядами Сидоренко О. В. психологічний вплив на особистість може бути:

- конструктивним (коли партнери намагаються походити один на одного, з їхньої взаємної згоди);
- спірним з точки зору конструктивності
- неконструктивним (почуття чи дії іншого намагаються уподібнити своїм задумам, планам, бажанням, діям чи почуттям);

До критерій психологічно конструктивного впливу можна віднести:

1) руйнування особистості учасників, та їх відносини;
2) психологічна коректність (грамотність та безпомилковість);
3) задовільнення потреб обох сторін.

Психологічно коректною буде та спроба впливу, в якій будуть враховуватися психологічні особливості партнера і поточної ситуації, а також будуть застосовувати «правильні» психологічні прийоми впливу. Для

визначення впливу як психологічно конструктивного потрібно дотримуватися всіх трьох критеріїв[44, с. 139-143].

2.3.Засоби і механізми маніпулятивного впливу

Проблемами маніпуляції, її змістом, причинами та впливами займались різні зарубіжні і вітчизняні учені, які в своїх роботах широко висвітлили кожний елемент. Так, Е. Берн досліджував характер спілкування людей і результаті своїх дій зміг розробити прийоми використання слів, думок, інтонацій, виразів щодо комунікативних цілей комунікації та їх сприйняття співрозмовником. Р. Чалдіні в свою чергу дав визначення знаряддям і правилам психологічного впливу та методам захисту від нього. Н. Гегеном було здійснено аналіз факторів, вербальних і невербальних технік та форм поведінки, що сприяють підпорядкуванню маніпулятивному впливові.

Досліженнями в області міжособистісних маніпуляцій та психологічних труднощів їх виявлення займаються Г. Грачов та І. Мельник, маніпуляцією в пропаганді зацікавився Б. Бессонов, маніпуляцією свідомості − С. Кара-Мурза; різними видами маніпуляції у спілкуванні та їх нейтралізацією − В. Панкратов. З точки зору психології сучасний стан проблеми міжособистісних маніпуляцій був проаналізований Є. Доценко.

В. Зірка, О. Чернецька у свох роботах висвітлили тему маніпуляції свідомістю загалом. Дослідженнями механізмів психологічного впливу займаються О. Гуменюк та В. Татарко; за Г. Почепцовим та В. Матвієнко закріпились дослідження в області зв’язків з громадськістю, або ще «паблік рілейшнз», та імеджелогії. Вивченням маніпулятивних технік займались О. Дмитрук, Б. Мотузенко, А. Юричко, В. Петренко та ін.

Дослідники в обличчі М.Варія, Г.Грачова, Е.Доценка, Л.Орбан-Лембрик та І.Цимбалюк маніпулятивні дії загалом трактують як використання іншої людини у своїх цілях, для отримання власної вигоди.

Інша людина в цьому випаду перетворюється на об’єкт та знецінюється. Маніпулятивна установка тут передбачає вплив на партнера для досягнення своїх прихованих намірів і цілей щодо контролю над його думками й поведінкою. При цьому в партнера має зберегтися ілюзія самостійності під час прийняття рішення чи здійснення вчинку[8; 10; 12; 29; 36].

Інші дослідники, а саме Ф.Перлз, Г.Грачов, Е.Доценко, Е.Михайлюк, Е.Шостром, стверджують існування ряду причин маніпулятивної поведінки. Так, першу причину Ф. Перлз відмічає так, що людина перебуває в постійному конфлікті між «опорою на себе й опорою на зовнішнє середовище», через що виникає проблема довіри собі й іншим. Коли виникає недовіра до себе людина прагне знайти підтримку авторитетних осіб[10; 12; 27; 28; 40].

Любов, за Е.Фроммом, вважається справжньою сутністю людини і постає другою причиною. Але більшість людей не можуть усвідомити, що не можна полюбити іншого, поки не полюбиш себе. А любов до себе − це прийняття себе самого з усіма слабкостями і недоліками. Так само ми повинні ставитись ї до інших людей.

Ще одна причина маніпулювання приховала в екзистенціальній проблемі, а саме у страху людини залишитися на самоті. Дж. Буженталь відмічає, що через велику кількість ризиків і невизначенності у житті, людина майже постійно почуває себе в сучасному світі безпомічною й одинокою.

Четвертою ж причиною можна виділити страх перед скрутним становищем. Саме через цей страх люди можуть взагалі нічого не починати робити, не йти на певні ризики, не експериментувати, їм зручно дотримуватися перевірених, надійних та дещо застарілих правил та норм поведінки. Цьому аспекту багато уваги приділили в своїх працях Е. Берн, Дж. Хейлі, В. Глассер.

Більшість дослідників вважають, що характер впливу маніпуляцій безпосередньо залежить від уміння маніпулятора використовувати психологічно уразливі позиції людини, її риси характеру, звички, бажання, слабкості − все те, що спрацьовує автоматично і що не дає людині час на свідомий аналіз ситуації і себе в ній.

Основні стратегії інтересів маніпуляторів за Е.Шостромом:

- активний маніпулятор прагне управляти іншими за допомогою активних методів, він використовує свій соціальний статус, систему прав і обов’ язків, наказів і прохань тощо;
- пасивний маніпулятор виступає повною протилежність активному. Він хоче здаватись безпомічним, але тільки грає роль «пригнобленого»;
- маніпулятор, що змагається, постійно слідкує за ситуацією навколо, адже вважає, що життя життя – це битва, де всі інші люди – суперники чи вороги, де можна або виграти, або програти;
- байдужий маніпулятор прагне відійти від усіх контактів. Наспрвді ж його тактика пов’язана з можливістю переграти партнера.

А з цього випливає проблема негативних наслідків у стосунках між партнерами:

- маніпулятор починає вважати людину засобом досягнення власних цілей;
- партнера сприймають не як найвищу цінність, а як носія певних властивостей, рис і якостей, які потрібні маніпулятору;
- маніпулятор стає егоцентричним, у нього формується одностороннє бачення партнера й себе, він не здатен і не бажає реально оцінити ситуацію [40, с. 15].

Намагання управляти діями людини або групи людей та будь-яких інших соціальних спільнот частіше за все зустрічає опір. В такому випадку перед тим, хто відтворює вплив постають такі два шляхи:

1) **відкрите управління**, яке передбачає змусити якимось чином виконати бажану дію, при цьому зломити опір;
2) **приховане управління**, де управлінський вплив маскується таким чином, щоб він не викликав заперечень.

Якщо один спосіб вже провалено, то інший все не можна застосувати, бо адресат тепер насторожі, адже намір вже розгадано. Другий спосіб застосовується лише тоді, коли передбачається певний опір, і саме тому віддають перевагу на прихованість впливу. Зазвичай у будь-якій групі людей є особа, яка впливає на усіх оточуючих, вона має авторитет, причому часто її вплив непомітний, тому її маніпуляціям підкоряються несвідомо.

Характерними особливостями прихованого управління виступають дії проти волі адресата, а ткож припущення можливої незгоди останнього з тим, що йому пропонується (в будь-якому іншому випадку в ініціатора немає мотиву приховувати свої наміри).

Певні види маніпуляцій можуть бути як шкідливими так і корисними для того, ким маніпулюють. Чи морально таємно управляти іншою людиною проти її волі? Це можна з'ясувати вже в конкретній ситуації, коли ми знаємо про моральні цінності маніпулятора, та ступені моральності його цілей. Наприклад якщо ціллю маніпулятора являється одержання особистої вигоди за рахунок жертви, то, безумовно, це є аморальним, але якщо ж ціль − лише ненав'язливо та непримітно спрямувати дії об'єкту маніпулювання в потрібному напрямі, то така маніпуляція не травмує іншу людину й може бути цілком виправдана.

Отже, можна зазначити, що маніпулювання − це вид прихованого управління, що зумовлений егоїстичними, а інколи і зовсім непорядними

цілями маніпулятора, що завдати матеріальної чи психологічної шкоди жертві своїх маніпуляцій.

Але в прихованого управління є й цілком цілком шляхетні та навіть корисні цілі. Наприклад, коли вчитель замість грубих виправлень та криків непомітно і безболісно допомагає учню, ненав'язливо спрямовуючи його до дій у потрібному напрямі. В подібному випадку об'єкт управління зберігає свою гідність і свідомість власної волі.

У повсякденному спілкуванні маніпуляція й особистісний вплив можуть тісно переплітатися, через що їх важко розрізнити, а тому їх часто ототожнюють. Щоб мати більш чітке уявлення про феномен маніпуляції, ми розглянемо його більш докладно, вносячи певні уточнення її визначення, механізмів впливу, а також способів захисту.

Задля кращого осмислення критеріїв маніпуляції чи іншого виду впливу треба неодмінно звертатись до морально-етичних категорій, оскільки в життєвому контексті психологія, етика і моральність практично неподільні. Слідуючи з цього, при підборі метафор до поняття «маніпуляція», часто використовують такі звучні приклади як «прибрати до рук», «заарканити», «піймати на гачок» при збереженні ілюзії самостійності рішень і дій у адресата впливу. Дуже часто у людини, яка спілкувалась з маніпулятором, після такого залишається відчуття обманутості та розгубленності, наче її «пошили в дурні», чи вона «сама не своя».

Для метафор, що відносимо до особистісного впливу відносимо здатність «притягати, як магніт» та «заворожувати», «надихати на подвиги» чи навіть «сприяти переродженню». У всіх ціх випадках використання метафор добре проглядається присутність категорії із розряду гарне-погане, позитивне-негативне. І в такій ситуації саме етичний компонент має змогу допомогти нам знайти розбіжності між маніпулятивни та неманіпулятивним характером спілкування.

Розбіжності маніпулятивного та особистісного впливу під час спілкуванння за В.Н. Куніціною

Маніпулятивний вплив	*Особистісний вплив*
таємний характер намірів (інша людина − засіб досягнення власної мети)	щирість і відкритість намірів і мотивів того, хто впливає
бажання підкорити своїй волі (одержати перемогу)	В акті впливу присутня власна добра воля й особистісні інтереси взаємодіючих людей
ефект впливу, що руйнує особистість (негативний ефект загалом відмічається на особистості адресата, але присутній і на особистості маніпулятора)	ефект впливу, що збагачує, розвиває (першочергово особистість тієї людини, на яку здійснюється вплив)

Останнім часом з'являється все більше прихільників ідеї В І. Шострома про те, що маніпулювання це зло і взагалі основне нещастя кожної сучасної людини. Також і Є. Л. Доценко бачить нищівний ефект маніпуляції в невротизаціїї та розколюванні особистості партнера по спілкуванню, в тому як маніпуляція спроможна підвищити рівень піддатливості зовнішнього впливу, а також зробити людину схожою на робота, без емоцій та власних думок. Відповідно до основних ознак маніпуляції Є.Л. Деценко розподілив усі засоби маніпулятивного впливу на шість груп.

1. ***Багатовекторність впливу*** (вирішення одразу декількох підзадач) має змогу забезпечувати таємний характер маніпулятивного впливу.
2. ***Психологічний тиск*** використовується адекватна цілям зброя впливу: перехоплення ініціативи, введення нової теми, скорочення часу для

ухвалення рішення, рекламування себе чи натяк на широкі зв'язки і можливості, апеляція до присутнього і т. ін.

3. ***Психологічний автоматизм*** (структурно-динамічне утворення; ймовірно приведе до стандартного результату) дає змогуп проникнути в психологічну сферу. Досить тривалий час маніпулятор може утримувати партнера по спілкуванню в межах свого впливу, для цього зазвичай використовуються різні його потреби та інтереси, побоювання або ж залежність від певних аспектів. Предметами впливу можуть виступати будь-які вагомі мотиви, такі як переживання з приводу повноти чи невисокого зросту, гордість об'єкта впливу за власне походження або нетерпимість до якогось типу людей тощо.

4. ***Використання особистісних рис партнера по спілкуванню*** (імітація процесу ухвалення рішення ним самим), де спочатку потрібно створити (актуалізувати) стан конкуренції мотивів. Процесу актуалізації піддаються лише ті елементи, які вже існують у внутрішньому світі людини. Таких елементів існує дуже багато, але треба вміти отримати доступ до певних інтенцій людини. Після цього треба змінити спонукальну силу конкуруючих мотивів, що собою представляє пенву імітацію процесу ухвалення рішення.

5. Усі ***механізми маніпулятивного впливу*** однакові незалежно від будь-якого психологічного впливу, тому що перш за все це психічні автоматизми та мотиваційне забезпечення. Дивлячись з точки зору технології здається, що нічого більше зробити не можна, тому що енергія впливу тепер повинна працювати самостійно, адже її циркуляція вже не залежить від маніпулятора, але все ще є можливість якось вплинути на характер її перебігу за допомогою інших засобів впливу, але не можна її провести.

6. В ***механізмах позитивного та розвиваючого впливу*** ми можемо спостерігати подібне, в нас є можливість дати людині своєчасний імпульс до зміни, але ми не можемо зробити цю зміну замість неї. Слід зазначити ще і той момент, що чим більша кількість стереотипів перенавантажує свідомість

людини, тим простіше для маніпулятора буде досягнення своєї мети, так як він грає на несвободі особистості.

Основною ціллю та кінцевим результатом маніпулятивного впливу виступає прагненням маніпулятора перекласти відповідальність за ті вчинки, які були здійснені по його настанові, на жертву своїх маніпуляцій. Ця осбтавина і визначає відповідне негативне відношення до маніпуляції внаслідок наявності в ній руйнівної складової, що призводить до розуміння того, що необхідно вміти визначати маніпуляцію та вміти захищатися від її впливу[44, с. 143-146].

2.4.Особливості застосування перекладацьких трансформацій під час перекладу

Мистецтво кінематографу сьогодні являється чи не найпоширенішим видом мистецтва, а завдяки сучасним технічним досягненням ми маємо можлифість дивитися фільми режисерів різних країн майже в кожній точці земної кулі. З цього слідує, що проблема перекладу кінофільмів є актуальною, адже будь-яка кінопродукція повинна отримати свого глядача, а глядач в свою чергу повинен її зрозуміти.

Специфіка перекладу медіа матеріалів пов’язана насамперед із тим, що такий тип перекладацької діяльності має в свої структурі ознаки усного та письмового перекладу. В якості основних особливостей перекладу будь-якого фільма, будь-якого жанру та з будь-якої мови можна виділити той факт, що перекладач має приділяти особливу увагу довжині реплік та позначенню так званих часових обмежень завдань перекладу власне тексту з урахуванням певних мовних та культурних відмінностей. Загалом будь-який професійний переклад фільмів виконується на основі сценаріїв або скриптів (мовленнєвих реплік персонажів). [24, с. 14].

В лінгвістичній системі кінотексту як предметі кіно- та відеоперекладу містяться:

1) титри і надписи (складова частина світу речей фільму);

2) вербальне мовлення акторів, закадровий тескт, пісні і т. ін.(усна складова)[24, с. 155].

Розглядаючи історію концептуалізації фільму як сигніфікативної системи А. А. Горних відмічає, що саме поняття «кінотекст» було введено у наукове використання теоретиками кінематографу ще у першій половині XX століття[34].

Переклад медіа матеріалів відбувається у більш вільній формі, на відміну від перекладу художніх творів, а іноді він навіть наближається до так званого «вільного» перекладу, а той в свою чергу, на противагу точному, застосовується на нижчому рівні еквівалентності, ніж той, досягти який можливо за даних умов перекладацького акту. Вільний переклад можна вважати адекватним, тільки в тому випадку, якщо він відповідає іншим нормативним вимогам перекладу і ніяк не пов’язаний з істотними втратами при переданні змісту оригіналу твору[17].

У вільному перекладі можуть міститись такі прийоми як онаціональнення, перенесення (локалізація), осучаснення, ідейна трансформація. Під час перекладу кінофільмів всі ці прийоми часто виступають єдиними можливими засобами адекватної передачі змісту твору. Це, як правило, пов’язано з тим, що під час дубляжу необхідна певна ступінь синхронності, збіг руху губ акторів з перекладеними репліками. Особливу складність представляє досягнення повної синхронізації зображення зі звуковим рядом, так званий ліпсинк-переклад (англ. Lip Sync).

В кіноіндустрії основними методами перекладу вважаються дублювання, субтитрування та закадровий переклад. Але широкого застосування набули лише дублювання та субтитрування, адже закадровий переклад (або «нашіптування») є менш ефективним, зважаючи на його специфіку: перекладене мовлення актора-дублера накладається на оригінальну звукову доріжку. У цього метода є як певні переваги, а саме низкі кошти, так і недоліки − плутанина між репліками різних осіб.

«Перекладацька діяльність по визначенню носить посередницький характер, оскільки її мета полягає в тому, щоб зробити доступним для читачів перекладу повідомлення, зроблене автором оригіналу на іншій мові.» [18, с. 40].

Головною метою цієї діяльності виступає досягнення еквівалентності. Еквівалентний переклад, в свою чергу, це той переклад, який здійснюється на рівні, необхідному і достатньому для передачі незмінного плану змісту при дотриманні відповідного плану вираження, тобто норм мови перекладу [14, с. 120].

На сьогоднішній день питання відповідності понять еквівалентності та адекватності перекладу все залишає місце дискутуванням. На думку В. Н. Комісарова сам термін «адекватний переклад», має за собою більш широкий сенс та має використовуватися як синонім якісного перекладу, тобто такого перекладу, що може забезпечити необхідну повноту міжмовної комунікації в конкретних умовах, а крім того, вчений визначає еквівалентність перекладу як смислову єдність одиниць мови і мовлення. Крім того він відмічає, що поняття «еквівалентний переклад» та «адекватний переклад» хоч і доволі тісно пов’язані між собою, але мають низку розбіжностей[17, с. 25-27].

За А.В. Федоровим, адекватність – це «вичерпна передача смислового змісту тексту оригіналу» в тексті перекладу і «повна функціонально-стилістична відповідність йому»[39, с.120]. Ми можемо зрозуміти, що запропоноване визначення адекватності повністю корелює з визначенням еквівалентності Т.А. Казакової, яке було узяте за основу у нашому дослідженні.

Для створення повноцінного адекватного перекладу перекладачу слід звертати увагу не тільки на характеристики мов оригіналу та перекладу, а в тому числі і на аспекти міжмовної комунікації, у яки в свою чергу теж є вплив на розвиток і результат всього перекладацького процесу, у тому числі особистісні характеристики як автора повідомлення, так і адресатів інформації, їх знаннят та досвід, національно-культурна реальність, та

відображення всіх цих факторів в повідомленні. В основі створення такого перекладу бачимо перекладацькі трансформації, які виступають невід'ємною частиною перекладацької діяльності. Суть трансформацій полягає в зміні формальних або семантичних компонентів тексту-перекладу їз збереженням призначеної для передачі інформації. [32, с. 25].

У роботах Я.І. Рецкера трансформації визначаються при перекладі як «прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому російську відповідність, яка не збігається зі словниковим»[39, с. 138]. На даному етапі існує велика кількість ріноманітних класифікацій перекладацьких трансформацій, які були запропоновані різними авторами. Так, Л.К. Латишев запропонував класифікацію відносно характеру відхилення від міжмовних відповідностей. В його класифікації всі трансформації маюють низку певних підрозділів, а саме: морфологічні (в яких відбувається заміна однієї категоріальної форми на іншу або на декілька); синтаксичні (змінюється синтаксична функція слів та словосполучень); стилістичні (зміна стилістичного забарвлення певного відрізка тексту); семантичні (змінюється не сама лише форма вираження змісту, а й сам зміст); змішані (лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні зміни) [20].

За класифікацією Л.С. Бархударова перекладацькі трансформації можна розрізняти за такими формальними ознаками, як перестановки, додавання, заміни, вилучення [2]. Також Л.С. Бархударов підкреслює, що такий розподіл являється значною мірою приблизним і умовним. Змінами розташування (порядку наступності) мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу називаються перестановки. А під замінами маємо на увазі як зміни при перекладі слів, частин мови, членів речення, типів синтаксичного зв'язку, так і лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). При додаванні припускаємо використання в перекладі додаткових слів, у яких немає

відповідностей в оригіналі. Випущення представляє собою пропуск певних слів при перекладі [2, с. 145].

З усього цього можна відзначити, що більшість дослідників сходиться у необхідності розділяти перекладацькі трансформації на лексичні, граматичні, стилістичні (див. [2], [19], [22], [18], [39]). Але при цьому автори зауважують, що різні трансформації можуть кооперувати та приймати характер складних комплексних трансформацій. Не існує ніякої стіни між різними типами трансформацій, тож виходить, що одні й ті ж трансформації можуть іноді являти собою неоднозначний випадок, їх можна віднести до різних типів одночасно[23, с. 58].

Класифікація перекладацьких трансформаці

1.Лексичні – ті, що описують формальні та змістовні відношення між словами і словосполученнями в оригіналі і перекладі.

- ***Калькування* –** це процес реалізаціїї комбінаторного складу слова або словосполучення, при якому складові частини слова (морфеми) або словосполучення (лексеми) перекладаються за допомогою відповідних елементів мови перекладу.
- ***Транскодування*** – це процес, при якому звукова та/або графічна форма мови з якої перекладають передається за допомогою засобів абетки мови перекладу. Поділяється ще на **4 види**: *транскрибування* – коли відбувається передача звукової форми слова мови з якої перекладають літерами мови перекладу; *транслітерація* − передача по літерах слова вихідної мови; *змішане транскодування* − транскрипція та елементи транслітерації; *адаптивне транскодування* − адаптація форми слова цільової мови до фонетичної /граматичної структури мови перекладу;

2.Лексико-граматичні – зазвичай, різного роду трансформації відбуваються одночасно, тобто об’єднуються один з одним (перестановка

супроводжується заміною, а граматичне перетворення супроводжується лексичним).

- **Анатомічний переклад** − типовий приклад комплексної лексико-граматичної трансформації, у якій одночасно здійснюються модифікації лексичної та синтаксичної структур. Поділяється ще на **2 види**: *експлікація* − відтворення імплікатури висловлювання шляхом опису; *дескриптивна перифраза* − нефразеологічний переклад фразеологічної одиниці або реалії мови оригіналу шляхом описового відтворення її значення);
- **Описовий** − заміна лексичної одиниці мови оригіналу словосполученням, яке розкриває її значення;
- **Функціональна заміна** – це така ситуація, що описується за допомогою засобів мови з якої перекладають, у мові перекладу вона передається за допомогою видозмінених або інших лексичних одиниць-відповідників, що мають змогу компонуватися у словосполучення (інформативні блоки та синтагми, повні речення та надфразові одиниці) згідно з нормами та правилами граматики, що існують в мові перекладу.

3.Лексико-семантичні − застосовуються тоді, коли словникові відповідники того чи іншого слова мови оригіналу не можуть бути використані в перекладі із причин невідповідності з погляду значення та контексту.

- Конкретизація − вибір в мові перекладу лексеми з більш конкретним значенням для перекладу лексеми мови оригіналу з більш широким значенням;
- Генералізація – тут відбувається заміна одиниці мови з якої перекладають, та яка має більш вузьке значення, на ту одиницю мови перекладу у якої більш широкезначенн. Прийом, обернений до конкретизації;

- Модуляція − заміна слова або словосполучення мови оригіналу словом або словосполученням мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці;
- Гіперонімічне перейменування − відбувається вилучення певної інформації; це, по суті, дереалізація реалій, оскільки часто конкретне поняття передається лексемою надзвичайно широкої, розпливчатої референції;
- Емфатизація − посилення емотивності висловлювання шляхом вибору відповідника мови перекладу з більш емотивною конотацією;
- Реномінація – іншими словами транскрипція з описовою перифразою, є досить ефективним методом максимальної передачі семантики реалій, пов'язаних з лінійним розширенням тексту;
- Нейтралізація − зниження емотивності висловлювання у перекладі.

4.Граматичні – це той тип перекладацьких прийомів, при якому граматична одиниця тексту оригіналу передається в перекладі граматичною одиницею мови оригіналу з іншим категоріальним значенням.

- Додавання – в основі свої прогнозує пене впровадження у текст перекладу тих мовних одиниць, що формально відсутні у тексті оригіналу;
- Вилучення − протилежність додаванню; у процесі перекладу найчастіше підлягають вилученню **семантично надлишкові елементи**, без наявності яких адекватність перекладу не порушується. Поділяється ще на **2 види**: *компресія* − зменшення кількості елементів у тексті перекладу; *декомпресія* –

«розширення» тексту перекладу за рахунок додавання елементів, відсутніх у тексті оригіналу);

- Сполучення речень
- Членування речень – *зовнішнє* (одне речення оригіналу перетворюється у перекладі в два або декілька речень) та *внутрішнє* (просте речення оригіналу замінюється складним);
- Граматичні заміни − відмова від використання у перекладі аналогічних граматичних форм або вимушене використання інших граматичних конструкцій внаслідок відсутності в мові перекладу аналогів.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Дослідивши теоретичні передумови вивчення особливостей стратегій впливу в екранізаціях літератури жахів можна зробити декілька висновків.

По-перше, наразі література жахів знаходиться на стадії сприйняття, коли читач тільки-но починає знайомитись з цим жанром, відкривати його в повній мірі, дізнаватись про його неповторні особливості та тонкощі. Перехід жанру літератури жахів з підвішеного стану десь між іншими пригодницькими жанрами у власний осередок відбувається завдяки стрімкому розвитку кіноіндустрії та поп-культури, а також через глобальні проблеми соціуму, які цікавлять людей, та слугують гарною підставою для створення нових сюжетів.

По-друге, ми визначили для себе найбільш цікаві типології стратегій впливу на людину, зазначили їх основні характеристики, завдяки яким ми зможемо визначити яким чином літератори, а потім і кінематографісти, впливають на звичайних читачів та глядачів.

По-третє, ми розглянули різноманітні засоби і механізми маніпулятивного впливу, їх основні особливості, завдяки яким можна чіткіше дізнатися як саме можна впливати на інших людей і що є гарною підставою для маніпуляції.

По-четверте, можна відзначити, що більшість дослідників сходиться у необхідності розділяти перекладацькі трансформації на лексичні, граматичні, стилістичні. Але при цьому автори зауважують, що різні трансформації можуть кооперувати та приймати характер складних комплексних трансформацій. Не існує ніякої стіни між різними типами трансформацій, тож виходить, що одні й ті ж трансформації можуть іноді являти собою неоднозначний випадок, їх можна віднести до різних типів одночасно. Крім того ми привели, на наш погляд, найобшинішу класифікацію перекладацьких трансформацій.

Отже, ми визначили, що дана тема може слугувати невичерпним джерелом для дослідів, адже кіноіндустрія постійно розвивається, а з нею і

жанр літератури жахів, стратегії впливу та їх засоби і механізми бувають різноманітними, що дає нам змогу поміркувати над більш вдалими варіантами їх застосування.

РОЗДІЛ ІІІ.
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВНИХ Й МОВЛЕННЄВИХ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНОГО ВПЛИВУ (НА МАТЕРІАЛІ ЕКРАНІЗАЦІЙ ТВОРІВ СТІВЕНА КІНГА ТА ЇХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ)

Завдяки своєму таланту та невпинному бажанню творити нове Стівен Едвін Кінг отримав у свій час доволі гучномовне прізвисько – «Король жахів». Під його пером народилась велика кількість різноманітної літератури багатьох жанрів, а саме: жахи, триллери, фантастика, фентезі, містика, драма та різні їх компіляції. На сьогоднішній день продано вже близько 350-ти мільйонів екземплярів його книг, за мотивами яких було знято ряд художніх фільмів, телевізійних постановок, а також намальовані комікси. За своє, ще досить активне, письменницьке життя майстер своєї справи опублікував 5 науково-популярних книг, 56 романів, в тому числі 7 під псевдонімом Річард Бахман, для якого придумав окрему біографію і до сих пір притримується вигаданої легенди щодо цього персонажа.

Тож ми зупинили свій вибір на творчості саме цього автора, адже в його роботах можна віднайти багато виразних та «канонних» прикладів стратегій впливу на читачів. Так як С. Кінг дуже педантично та любовно відноситься до екранізацій своїх робіт, часто беручи участь у їх створенні, ми можемо без сумнівів опиратись на тексти сценаріїв за мотивами його творчості.

3.1.Застосування мовленнєвих актів в літературі жахів

В підпункті 1.3. першого розділу (С.22) ми наводили кдасифікацію мовленнєвих актів за Джоном Серлем, в якій він виокремлює п’ять типів і зараз наведемо приклади з творів С.Кінга, а також проаналізуємо кожний з точки зору перекладацьких трансформацій (які ми охарактеризували в підпункті 2.4. другого розділу), виявимо в якому випадку яка конкретна трансформація була застосована та чому. Для цього ми обрали два тексти

сценаріїв екранізацій його робіт, а саме: «Carrie»(1976)[Керрі] та «Pet Sematary»(1986)[Кладовище домашніх тварин]. Український переклад проаналізовано на основі українських версій досліджуваних кінострічок.

Дж. Серль виокремлює п’ять типів мовленнєвих актів:

1. Асертиви (репрезентативи) (реалізують повідомлення щодо стану речей; повідомлення, засудження, прогнозування, кваліфікація, визнання, опис)

Pet Sematary

1) «Movin' in's **mighty thirsty**[1] work.» [Переїзд **мабудь складна**[1] робота.] – [1]функціональна заміна;
2) «**I really do have**[1] a **million**[2] questions **about the area**[3]...» [**У мене справді є**[1] **багато**[2] запитань **щодо цього місця**[3]...] – [1]граматична заміна; [2]нейтралізація; [3]функціональна заміна;
3) «**Since**[1] my ears **started to die out on me**[2], **it's the only music I can really hear**[3].» [**С тих пір**[1] як мої вуха **почали відмовляти**[2], **це єдина музика, яку я справді можу чути**[3].] – [1]функціональна заміна; [2]компресія; [3]внутрішнє членування;
4) «It is indeed **beautiful**[1].» [Це справді **прекрасно**[1].] – [1]емфатизація;
5) «These are **old woods indeed**[1] − **huge trunks with dusty sunlight shafting through them**[2]. It looks as though man **has never made his mark here**[3].» [Це **дрімучі ліси**[1] − **величезні стовбури з пильним сонячним світлом, що пронизує їх**[2]. Схоже, що жодна людина **не залишила тут свого сліду**[3].] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна; [3]функціональна заміна;
6) «**It says**[1] **Pet Cemetery**[2], hon. **It's misspelled**[3], but... **that's what it says**[4].» [**Там написано**[1] **Кладовище домашніх тварин**[2], мила. **З помилкою**[3], але ... **саме це там написано**[4].] – [1]функціональна заміна; [2]генералізація; [3,4]граматична заміна;

7) «I told you **it was a bad road**[1], Louis − **it's killed**[2] a lot of **pets**[3] and **made a lot of kids**[4] **unhappy**[5].» [Я казала тобі, **що це погана дорога**[1], Луіс – **тут померло**[2] багато **домашніх тварин**[3] і **багато дітей стали**[4] **нещасними**[5].] – [1,2]граматична заміна; [3]генералізація; [4]граматична заміна; [5]емфатизація;

8) «**I see**[1] you're **quite a reader**[2] for such a little girl.» [**Здається**[1] ти **непогано читаєш**[2] для такої маленької дівчинки.] – [1]модуляція; [2]конверсія;

9) «It's a place where the dead speak, **Missy**[1].» [Це місце, де мертві говорять, **дитинко**[1].] – [1]функціональна заміна;

10) «Tragedy **struck**[1] on the first day of **the University of Maine's**[3] **fall semester**[2] when **Victor Pascow**[4], a nineteen-year-old **sophomore**[5]…» [Трагедія **відбулася**[1] в перший день **осіннього семестру в Університеті штату Мен**[3], коли **Віктор Пасков**[4], дев'ятнадцятирічній **студент другого курсу**[5]…] – [1]граматична заміна; [2]синтаксична перестановка; [3]калькування; [4]транскрибування; [5]генералізація;

Carrie

1) «**It must be**[1] her first...» [**Мабудь це**[1] її перші…] – [1]граматична заміна;

2) «The girls throwing tampons and sanitary napkins.» [Дівчата кидали тампони та гігієнічні прокладки.]

3) «**You're a woman now**[1].» [Тепер ти жінка.] – [1]синтаксична перестановка;

4) «**The office**[1] has decided that you're to have **one week's**[2] **detention**[3].» [**Директорія**[1] вирішила, що ви **тиждень**[2] будете **залишатись після занять**[3].] – [1]конкретизація; [2]компресія; [3]генералізація;

5) «**I'll bet**[1] you've **got your dress all picked out**[3]**, too**[2].» [**Б'юся об заклад**[1], у тебе **теж вже є сукня**[3,2].] – [1]модуляція; [2]синтаксична перестановка; [3]конкретизація;

6) «Sixty-three votes for **Frank Grier**[1] and **Cora Wilson**[2], and sixty-three votes for **Tommy Ross**[3] and **Carrie White**[4].» [Шістдесят три голоси за **Френка Грієра**[1] та **Кору Уілсон**[2] та шістдесят три голоси за **Томмі Росса**[3] та **Керрі Уайт**[4].] – [1-4]транскрибування;
7) «Tommy and Carrie **win**[1]. **By one vote**[2].» [Томмі та Керрі **перемагають**[1]. **Одноголосно**[2].] – [1]граматична заміна; [2]комперсія;

Саме через фрази цієї группи мовленнєвих актів ми дізнаємося про основні події та сюжетні повороти в творах. Описовий метод асеритивів допомагає нам побачити хронотопсюжетної лінії. Можна відмітити, що асеритиви можуть бути як чіткими, що вказують на дрібні елементи, так і ті, що не вказують на якісь конкретні речі, а лише дають загальне розуміння про ситуацію, що наразі відбувається за сценарієм.

2. Директиви (прохання, заборони, поради, інструкції, заклики, накази, вимоги, благання, розпорядження та інші види спонукальних мовленнєвих актів)

Pet Sematary

1) «**Come on**[1]**, let's parole 'em**[2].» [**Нумо**[1]**, звільнімо їх раніше**[2].] – [1]функціональна заміна; [2]компресія;
2) «But you **want to**[1] **watch out**[2] for that road.» [Але ви **повинні**[1] **пильнувати**[2] за цією дорогою.] – [1]граматична заміна; [2]модуляція;
3) «**Come over and visit**[1] **when you get the chance**[2].» [**Приходь в гості**[1]**, як видасться така нагода**[2].] – [1]компресія; [2]граматична заміна;
4) «Well, **come on up**[1] and **have a beer**[2].» [Що ж, **підіймайся**[1] та **візми пива**[2].] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна;
5) «Listen to this, Louis.» [Послухай це, Луіс]
6) «**Take a look behind you**[1].» [**Озирнися назад**[1].] – [1]компресія;
7) «Be careful.» [Будь обачним.]
8) «You don't want to **go climbing on that**[1]! Come on down!» [Ти ж бо не хочешь **залазити туди**[1]. Спускайся!] – [1]граматична заміна;

9) «**Come and see**[1]!» [**Підійди подивись**[1]!] – [1]компресія;

10) «Come over here **just a minute**[1]!» [Підійти сюди **на хвилинку**[1]!] – [1]граматична заміна;

11) «Louis, can we go?» [Луіс, ми можемо піти?]

12) «Let **God**[1] **get His own**[2], **if He wants one**[3]!» [Нехай **Бог**[1] **знайде власного**[2], **якщо хоче**[3]!] – [1]калькування; [2]граматична заміна; [3]компресія;

13) «**That's enough of that kind of talk**[1]!» [**Досить цих розмов**[1]!] – [1]компресія, граматична заміна;

14) «**Ellie**[1], **clear your place**[2].» [**Еллі**[1], **прибери за собою**[2].] – [1]транскрибування; [2]функціональна заміна;

15) «Now you **can be excused**[1]. **Go and wash your face**[2].» [Тепер ти **можеш бути вільна**[1]. **Піди вмийся**[2].] – [1,2]функціональна заміна;

16) «Give **the little girl**[1] her promise.» [Дай **дівчинці**[1] її обіцянку.] – [1]компресія;

17) «You ought **to see a doctor**[2] **about it**[1].» [Тобі слід **відвідати лікаря**[1,2].] – [1]компресія; [2]функціональна заміна;

18) «**Get her out. Get them all out**[1].» [**Виведіть її. Виведіть усіх**[1].] – [1]функціональна заміна;

19) «**Steve**[1], **get the ambulance over here**[3] **right now**[2].» [**Стіве**[1], **негайно викличи швидку допомогу**[2].] – [1]транскрибування; [2]синтаксична перестановка; [3]функціонаьна заміна, компресія;

20) «Go get the **hard stretcher**[1]!» [Піди принеси **міцні носилки**[1].] – [1]граматична заміна;

21) «Help me hold him.» [Допоможи мені його втримати.]

22) «Steve, **go call the motor-pool**[1]. **Marcy**[2], **roll out**[3] **the crash wagon**[4].» [Стіве, **подзвони до автопарку**[1]. **Марсі**[2], **підженi**[3] **аварійний візок**[4].] – [1]функціональна заміна, компресія; [2]транскрибування; [3]граматична заміна; [4]модуляція;

23) «But let's **for God's sake**[1] **do it by the rules**[2]!» [Але давайте, **заради Бога**[1], **зробимо все правильно**[2].] – [1]калькування; [2]функціональна заміна;

24) «Come on, doc − don't make me **tell you twice**[1].» [Нумо докторе − не змушуй мене **повторювати двічі**[1].] – [1]граматична заміна;

25) «Hurry up, doc.» [Поспішай, док.]

26) «**The door must not be opened**[1]. **The barrier must not be crossed**[2]. **Don't go on, doc**[3].» [**Двері не повинні бути відчинені**[1]. **Не можна перетинати бар'єр**[2]. **Зупинися**[3].] – [1]граматична заміна; [2]граматична заміна, синтаксична перестановка; [3]антонімічний переклад, компресія;

27) «Please, I want to wake up. **Leave me alone**[1].» [Будь-ласка, я хочу прокинутись. **Залиш мене у спокої**[1].] – [1]функцфональна заміна;

28) «Just follow me...**move easy**[1]...don't look down...and **don't stop**[2].» [Просто слідуй за мною…**йди спокійно**[1]…не дивись униз…і **продовжуй йти**[2].] – [1]модуляція; [2]антонімічний переклад;

Carrie

1) «Listen − **you must be real hot**[1] in that long dress.» [Слухай, **тобі мабудь дуже спекотно**[1] у цій довгій сукні.] – [1]граматична заміна;
2) «Don't you yell at her like that! **Stop that**[1]!» [Не кричи на неї так! **Припини**[1]!] − [1]компресія;
3) «Mother, call the police!» [Мамо, викликай поліцію!]
4) «**Plug it up!**[1]» [**Заткни протік!**[1]] – [1]конкретизація;
5) «**Clean yourself up!**[1]» [**Приведи себе до ладу.**[1]] – [1]функціональна заміна;
6) «**Get out!**[1]» [**Вимітайтесь!**[1]] – [1]емфатизація;
7) «Stand up. **Take care of yourself**[1].» [Підіймайся. **Приведи себе до ладу**[1].] – [1]функціональна заміна;
8) «Get over there! And take one!» [Йди туди! Та візьми одну!]
9) «You'll have to do something.» [Тобі треба щось зробити.]

10) «Close **the door**[1]. **No, wait**[2]. Miss Finch, bring in a **dismissal slip**[3].» [Зачиніть **двері**[1]. **Хоча, стійте**[2]. Міс Фінч, принесіть **довідку про звільнення від занять**[3].] – [1]граматична заміна; [2]антонімічний переклад; [3]додавання;

11) «...lie down for a while...» […полеж якийсь час…]

12) «Please sit down.» [Будь-ласка сідайте.]

13) «Let me get rid of her and **I'll call you back**[1].» [Дай мені позбутися її і **я тобі передзвоню**[1].] – [1]граматична заміна;

14) «I know you're listening. **Come downstairs**[1].» [Я знаю, що ти слухаєш. **Спуйскася**[1].] – [1]граматична заміна;

15) «Momma, please listen.» [Мамо, будь-ласка, послухай.]

16) «**O Lord**[1], help this sinning woman **see the sin of her days and ways**[2]. Show her that if she had remained sinless.» [**Господи**[1], допоможи цій грішній жінці **побачити свої гріхи**[2]. Покажи їй, що б було якби вона залишилася безгрішною.] – [1]калькування; [2]компресія;

17) «Momma, let me go.» [Мамо, відпусти мене.]

18) «**Cut it out!**[1]» [**Досить!**[1]] – [1]функціональна заміна;

19) «I want you to think about Carrie White.» [Я хочу щоб ти подумав про Кері Уайт.]

20) «Go to bed.» [Йди до ліжка.]

21) «And spit out that gum.» [І виплюнь гумку.]

22) «**You can choke on it**[1] **for all I care**[2].» [**Та хоч вдавися нею**[1], **мені все одно**[2].] – [1]граматична заміна; [2]функцфональна заміна;

23) «I just want you all to know that **you did a <u>shitty thing</u>**[2] **yesterday**[1].» [Я просто хочу щоб всі ви знали, **що вчора вчинили <u>повну дурість</u>**[2,1].] – [1]синстаксична перестановка; [2]компенсація, нейтралізація;

24) «Now change up.» [А зараз перевдягайтесь.]

25) «**Let it go, <u>Chris</u>**[1].» [**Облиш її**[1].] – [1]граматична заміна;

26) «**Stick them up**[1] your ass.» [**Запхай їх**[1] собі в дупу.] – [1]емфатизація;

27) «**Shut up**[1], Chris. Just **shut up**[2].» [**Замовкни**[1], Кріс. Просто **закрий рота**[2].] – [1]нейтралізація; [2]модуляція;

28) «**I wanted you to sign**[1] my **yearbook**[2].» [**Я хочу щоб ти підписала**[1] мій **випускний альбом**[2].] – [1]граматична заміна; [2]генералізація;

29) «Don't call me that.» [Не називай мене так.]

30) «**Don't be nervous**[1].» [**Заспокойся**[1].] – [1]антонімічний переклад;

Можна одразу ж помітити, що саме група директивів являється найобширнішею, адже до них належать прохання, заборони, поради, інструкції, заклики, накази, вимоги, благання, розпорядження та інші види спонукальних мовленнєвих актів, що доволі типово для наших двой прикладів. В обох творах описуються відносини між батьками та дітьми, між старшими та молодшими, в Керрі ще описуються відносини між вчителем та учнем – саме цим моделям спілкування притаманні подібні мовленнєві репрезентанти.

Також директиви виступають невід'ємною частиною загального руху, тобто спонукають персонажів робити що-небудь для продовження сюжету – це їх основний обов'язок. Крім того, директиви глибше відкривають нам окремих героїв кожної з історій. Зних ми краще розуміємо характер того чи іншого персонажа.

3. Комісиви (основним засобом реалізації в англ. мові є іллокутивні дієслова: promise, vow, swear, determine, mean (to), propose (to), envisage, guarantee, dedicate (myself to), adopt, espouse, covenant, contract, (bind myself), intend, plan, engage, pledge myself, declare, oppose, give my word, declare my intention, purpose, contemplate, bet, consent, agree, side with, embrace, favour.; план майбутнього підкреслюється майбутнім часом дієслів або словами темпоративами: tomorrow, the following year тощо)

Pet Sematary

1) «**Am I really gonna have**[1] my own room?» [**У мене справді буде**[1] власна кімната?] – [1]граматична заміна;
2) «**Hope your time here will be a happy one**[1].» [**Сподіваюсь, що вам тут сподобається**[1].] – [1]функціональна заміна, компресія;
3) «Aw, you'll be okay.» [Оу, з тобою все буде добре.]
4) «I think I'll **sit this one out**[1], doc.» [Гадаю я **перечекаю це**[1], док.] – [1]функціональна заміна;
5) «…but I'm sure **Church**[1] **will be all right**[2], **honey**[3]...» […але я впевнений, що **з Черчем**[1] **все буде гаразд**[2], **мила**[3]…] – [1]транскрибування; [2]граматична заміна; [3]функціональна заміна;
6) «**Church**[1] might be still alive when **you're in a high school**[2].» [**Черч**[1] мабудь все ще буде живий коли **ти будеш навчатись у старшій школі**[2].] – [1]транскрибування; [2]декомпресія;
7) «**Rachel**[1]...someday **Church**[2] **is going to**[3] die.» [**Рейчел**[1]… колись **Черч**[2] **повинен**[3] померти.] – [1,2]транскрибування; [3]емфатизація;
8) «Church is not going to die today, or tomorrow…» [Черч не збирається помирати сьогодні, чи завтра…]
9) «**Church will be fine**[1]. **I promise**[2].» [**З Черчем все буде гаразд**[1]. **Клянуся**[2].] – [1]граматична заміна; [2]емфатизація;

Carrie

1) «**You will**[1]. `Course you'll have to wait **a couple of**[2] years, but…» [**В тебе будуть**[1]. Звичайно тобі потрібно почекати **декілька**[2] років, але…] – [1]граматична заміна; [2]генералізація;
2) «I'll drink to that!» [Я вип'ю за це.!]
3) «**I'll pray <u>you find</u>[3] <u>Jesus</u>[2] before it's too late**[1].» [**Я буду молитися, щоб ви <u>знайшти шлях до</u>[3] <u>Ісуса</u>[2] перш ніж стане запізно**[1].] – [1]внутрішнє членування; [2]транскрибування; [3]декомпресія;
4) «We will pray. We will pray, woman, we will pray to Jesus **for our woman-weak, wicked, sinning souls**[1]...» [Ми будемо молитися. Ми

будемо молитися, жінко, ми будемо молитися Ісусу **за наші жіночі слабкі і грішні душі**[1]…] – [1]вилучення;

5) «I mean, one day I'll wake up and **find myself**[1] working **at my dad's car lot**[2] and **out Friday nights and Saturdays at Uncle Billy's**[4] **or the Cavalier drinking beer**[3] and **maybe married**[5] with a bunch of kids...» [Я маю на увазі, що одного дня я прокинуся **і буду**[1] працювати **на парковці батька**[2] і **пити пиво по п'ятницях та суботах у «Дядька Біллі**[4]**» або в «The Cavalier»**[3] і **мабудь буду одруженим**[5] і з купою дітей…] – [1]функціональна заміна; [2, 3] синтаксична перестановка; [4]калькування; [5]граматична заміна;
6) «I'm going to get her.» [Я збираюсь дістати її.]
7) «You'll never forget it.» [Ти ніколи цього не забудеш.]
8) «We're going **to have**[1] a **run-off ballot**[2].» [Ми збираємося **зробити**[1] **повторне голосування**[2].] – [1]граматична заміна; [2]функціональна заміна;

Комісиви представляють із себе доволі цікаву вибірку різноманітних елементів мовленнєвого акту – десь відсилають до дій, що тільки відбудуться у майбутньому, але можуть і не відбутися, десь розкриває характер персонажів, цілеспрямованність їх дій чи навпаки. Цей пласт мовленнєвих актів відкриває нові горизонти для дій які лише можливо можуть відбутися, що в певній мірі створює антураж загадковості, що дуже сприяє розвитку сюжету в літературі жахів.

4. Експресиви (фразеологізовані засоби вираження − мовленнєві кліше, метафори, емоційно-експресивна лексика)

Pet Sematary

1) «**It's gorgeous!**[1]» [**Він чудовий!**[1]] – [1]граматична заміна;
2) «**The Master of Disaster**[1] awakes.» [**Наше Нещастя**[1] прокидається.] – [1]реномінація;

3) «Thank you. **Thank you so much**[1].» [Дякую. **Велике Вам дякую**[1].] – [1]синтаксична перестановка;
4) «**No harm, no foul.**[1]» [**Все добре, що добре закінчується.**[1]] – [1]функціональна заміна;
5) «**Jesus!**[1]» [**Боже!**[1]] – [1]калькування;
6) «Church! God, you **scared the life out of me**[1]!» [Черч! О Боже, ти **налякав мене до смерті**[1]!] – [1]функціональна заміна;
7) «**A graveyard for pets killed in the road!**[1]» [**Кладовище для вбитих на дорозі тварин.**[1]] – [1]синтаксична перестановка;
8) «**By the time I finished**[1], **I had**[2] blisters all over my hands and **a hell of a crick in my back**[3].» [**Вже як я закінчив**[1], **у мене були**[2] пухирі на руках і **кололо у спині**[3].] – [1]компресія; [2]граматична заміна; [3]емфатизація;
9) «**Good God!**[1]» [**Боже праведний!**[1]] – [1]калькування;
10) «Don't **shilly-shally**[1], Louis.» [Не **ходи навкруги**[1], Луїсе.] – [1]функціональна заміна;
11) «…**a new**[1] muffler, **oh shit**[2]…» […**ще один**[1] глушник, **дідько**[2]…] – [1]функціональна заміна; [2]компенсація;
12) «But let's **for God's sake**[1] do it **by the rules**[2]!» [Але давайте, **заради Бога**[1], зробимо це **правильно**[2]!] – [1]калькування; [2]модуляція;
13) «**Dammit**[1], **how do you know**[2] my name?» [**Чорт забирай**[1], **звідки ти знаєш**[2] моє ім'я?] – [1]компенсація; [2]конкретизація;
14) «**Well**[1], **folks**[2], here we are, in **Louis Creed Dreamland**[3].» [**Ну що ж**[1], **народ**[2], ось ми і тут, у **країні мрій Луіса Кріда**[3].] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна; [3]калькування;

Carrie

1) «**You eat shit!**[1]» [**Ти лайно!**[1]] – [1]компенсація;
2) «**For God's sakes**[1], Carrie, **you got**[2] your period.» [**Заради Бога**[1], Кері, **у тебе**[2] менструації.] – [1]калькування; [2]граматична заміна;

3) «Carrie's always been their **scapegoat**[1].» [Керрі завжди була їх **козлом відпущення**[1].] – [1]калькування;
4) «**Goddammit!**[1]» [**Чорт забирай!**[1]] – [1]емфатизація;
5) «**No harm, no foul.**[1]» [**Нічого страшного.**[1]] – [1]функціональна заміна;
6) «**In for a penny, in for a pound**[1].» [**Сказав «А», кажи ы «Б»**[1].] – [1]функціональна заміна;
7) «**Cold sweat is running down my thighs in rivers**[1].» [**Я просто обливаюся холодним потом**[1].] – [1]функціональна заміна;
8) «**Get the picture**[1]?» [**Сподіваюсь все зрозуміло**[1]?] – [1]функціональна заміна;

Майже на одному рівні з директивами, експресиви виконують обов'язки рушійної сили сюжету, та доповнюють загальні характеристипи персонажів, інколи з нової точки зору. Наприклад, звертаючись до директивної характеристики ми можемо побачити певну грубість в заохоченні інших персонажів до дії, але дивлячись на тих самих героїв з точки зору експресивного портрету, ми вже можемо зробити висновок, що насправді герой позитивний і не має нічого поганого на душі. Однак присутня і зворотня картина, або ж з особо сторін, і директивної і експресивної, ми бачимо суцільний позитивний чи негативний образ персонажу.

Судячи з текстів сценаріїв, одразу зрозуміло, що автор не цурається використовувати лайливі слова та вирази, використовуючи їх в якості додаткових рушіїв та елементів характеристики героїв. Експерсивно забарвлена лексика інколи визиває ефект здивування від неочікуванності її застосування в той чи інший момент.

Також слід відмітити сталі вислови, яких теж доволі багато і які мають свій власний аналог в українській мові, або ж можуть інрепретуватися по-різному, залежно від ситуації і дій героїв.

5. Декларативи (встановлюють відповідність між пропозиційним змістом висловлювання та реальністю, наприклад: Якщо я буду мати інформацію, то ви отримаєте відповідь)

Pet Sematary

1) «**I'll take you up**[2] **there sometime**[1], and tell you the story, too − after you **get settled in**[3].» [**Якось я відведу тебе**[2] **туди**[1] і розповім цю історію також, після того як ви **влаштуєтесь**[3].] – [1]синтаксична перестановка; [2]граматична заміна; [3]функціональна заміна;
2) «Another day − after you **get settled in a bit**[1]. Meantime, doc…» [Іншого дня, після того як ви **трохи влаштуєтесь**[1]. Скоро, док…] – [1]синтаксична перестановка;
3) «**By the time I finished**[1], **I had**[2] blisters all over my hands and **a hell of a crick in my back**[3].» [**Вже як я закінчив**[1], **у мене були**[2] пухирі на руках і **кололо у спині**[3].] – [1]компресія; [2]граматична заміна; [3]емфатизація;
4) «**Well, if supper's burned**[1], **I'm not the one going out for pizza**[2].» [**Якщо вечеря згоріла**[1], **я точно не піду за піцею**[2].] – [1]компресія; [2]функціональна заміна;
5) «If it was up to me **I'd let**[1] Church live to be a hundred...» [Якщо б це залежало від мене, **я б зробив так**[1], щоб Черч прожив сотню…] – [1]декомпресія;
6) «It wouldn't matter if we did have **the ambulance**[1].» [Це б не мало значення, якби в нас була **швидка допомога**[1].] – [1]генералізація;
7) «If you stop, **you'll crash through for sure**[1].» [Якщо ти зупинишся, **ти обов'язково розіб'єшся**[1].] – [1]синтаксична перестановка;

Окремо хочется виділити роль декларативів для розкриття персонажа Джада Кендала, який часто в своїх репліках застосовує саме такий формат мовлення. Через декларативи під час його спілкування з іншими героями ми можемо зрузуміти, що персонаж більш багатогранний, ніж може здатися на

перший погляд, що справді розкривається глядачу (читачу) під час розгортання сюжету.

Carrie

1) «**Says**[1] **she's got them**[2] `cuz she was bad when she made me.» [**Розповідала**[1], що **вони з'явились**[2] тому що вона була поганою, коли зробила мене.] – [1]граматична заміна; [2]функціональна заміна;
2) «**Miss Collins**[1], if you'd **been with us**[2] longer, you'd understand we **cannot interfere with people's beliefs**[3].» [**Міс Колінз**[1], якби ж ви **працювали з нами**[2] довше, ви би зрозуміли, що ми **не можемо осуджувати нічиї вірування**[3].] – [1]транскрибування; [2]функціональна заміна; [3]модуляція;
3) «**A light blew out**[1] while I was trying to **calm her down**[2].» [**Світло згасло**[1], коли я намагалася її **заспокоїти**[2].] – [1]компресія; [2]граматична заміна;
4) «**The boy's defiant chant <u>can be heard</u>**[2,1] as Carrie **blinks**[3], **wondering**[4].» [**<u>Можна почути</u>**[2] **зухвалий спів хлопчика**[1] коли Кері **кліпає очима**[3] **від подиву**[4].] – [1]синтаксична перестановка; [2]граматична заміна; [3]конкретизація; [4]граматична заміна;
5) «Let me get rid of her and I'll call you back.» [Дай мені позбутися від неї і я тобі передзвоню.]
6) «One more word from you and I'll throw you **across the room**[1].» [Ще одне слово від тебе і я кину тебе **через усю кімнату**[1].] – [1]конкретизація;

Загалом, декларативи відкривають для нас причинно-наслідкові зв'язки, які можливо і не відіграють важливої ролі, але доповнюють загальну палітру сюжету невеличкими деталями, які в свою чергу доповнюють і характеристики персонажів і деякі сюжетні лінії. Наприклад дуже чітко ми бачимо певні натяки на надзвичайні сили Кері, але завдяки декларативам, нам не відкривають завісу таємниці одразу ж, а дають можливість поступово зрозуміти самим що відбувається з героїнею.

3.2.Стратегії впливу як головна зброя екранізаторів

Не має сумнівів, що фільми впливають на психіку і свідомість людини. Фільми жахів спрямовані на те, щоб викликати у людини почуття страху, жаху, прихованих острахів, проявляти їх в емоціях. Слід відмітити, що багато підлітків, коли бачать по телевізору фільми жахів, вони копіюють поведінку тих чи інших персонажів, тому, особливо в наш час, важливо усвідомлювати який саме вплив чинять ці фільми і його наслідки. Багато молодих людей, після перегляду подібних фільмів, переставали контролювати себе і починали вести себе агресивно по відношенню до оточуючих або впадали в депресію.

Фільми жахів створені для того, щоб викликати приховані всередині кожної особистості страхи, вони концентруються на темній стороні особистості, її тривожних і дивних відчуттях [2, с. 167]. Кінг в свою чергу казав: «Мені подобалось почуття страху, подобалось відчуття повної втрати контролю над почуттями» [25, с. 33-35.].

Слід розглянути **основні емоції та емоційні стан**и, які викликають фільми жахів. На сьогоднішній день кількість підлітків, яким подобається дивитися фільми жахів збільшується. Як показують дослідження, фільми, які демонструють жорстоку поведінку та погрозу становлять велику зацікавленість серед людей. Медичними дослідниками було встановлено, що транслювання по телебаченню сцен, які включають в себе факти насилля, викликають деяку агресію в глядача. Серед досить великої кількості подібних фільмів слід виокремити ті жахи, які включають в себе криваві сцени, страхітливих персонажів, явищ (монстрів, потойбічні сили) та інше.

Фільми жахів поділяються на субжанри (за мотивами типології Б. Черрі):

1. **Надприродний горор** – де людина стикається з нелюдським, потойбічним. Зазвичай, це фільми про вампірів, вовкулак, мертвих, зомбі, аномальні явища і т.п.

напр.: «Кладовище домашніх тварин»(1986), «Керрі»(1976), «Воно»(1990/2017)

2. **Психологічний горор** – фільми, де досліджуються психологічні стани та психози, включаючи злочинців та серійних вбивць.

напр.: «Сяйво»(1980), «Мізері»(1990), «Психо»(1960)

3. **Слешер («різанина»)** – головний сюжет обертається навколо групи людей, яких вбиває злочинець.

напр.: «Хелловін»(1978), «Жах на вулиці в'язів»(1984), «Крик»(1996/1997/2000/2011)

Фільми жахів на якийсь час «вимикають» в свідомості людини таки прості «функції» як, наприклад, любов, турботу, розуміння. Вони роблять людину менш сприйнятливим до болю інших, роблячи при цьому жорстокість та насилля буденним та звичним. Мабуть всі вже знають про зростання рівня жорстокості нового покоління підлітків.

Є щось всередині особистості, що визначає вибір фільму для перегляду, а також характерні особливості сприйняття сюжету та персонажів фільму та ступінь впливу, який він має на особистість певним чином. Розглянемо основні емоції та емоційні стани, які викликають в нас фільми жахів.

Страх. Дуже яскраво характеризує це поняття С.К'єргор «…симпатична антипатія та антипатична симпатія»[30, с.232]. Медицинський словник трактує поняття «страх» як фобію – нав'язливий стан у вигляді нездоланної боязні деяких предметів, дій, вчинків[32, с. 178].

Мотивація. Вона розглядається як співвідношення між поведінкою та причинами, які визначають таку поведінку; мотивація – це сукупність психологічних явищ, які відображають наявність в психіці людини конкретної готовності, направленої на досягнення певної мети. Як зазначає в своїх дослідах Л.С.Виготський, мотивація тісно пов'язана з особистісними потребами людини та супроводжується позитивними або негативними емоціями.

З точки зору впливу фільмів жахів на психіку людини можна сказати, що на сьогоднішній день існують дві позиції: негативна і позитивна. Прихильники позитивного впливу фільмів жахів (Д.Радд та інші) стверджують, що фільми жахів є тренажерами емоцій та почуттів. При перегляді фільму жахів, людина отримує задоволення, оскільки нервова система адекватно оцінює реальність загрози, викликає, так би мовити, «звичку» і мозок припиняє сприймати такі фільми як загрозу.

Психіка людини наче «відпочиває». Як показує аналіз статистичних даних, які відносяться до впливу фільмів жахів на психічний стан особистості, достатньо велика кількість людей полюбляють дивитись фільми жахів та регулярно дивляться їх в кінотеатрах чи вдома. Існує багато теорій про те, чим пояснюється любов до фільмів жахів. Вчені Nottingham Trent University у Британії встановили, що даний факт корисний для здоров'я. Мова йде не тільки про «скидання» негативних емоцій, які погано впливають на організм людини, викликаючи агресію та підвищену тривожність. Також існують дані дослідження про вплив фільмів жахів на імунну систему (на деякий час). Це явище можна охарактеризувати як механізм «виживання», коли в разі зовнішньої небезпеки, організм починає боротися і таким чином імунітет зміцнюється. В процесі перегляду фільму жахів у людини виділяється адреналін, який зміцнює імунну систему, який підвищує ритм серцебиття та пришвидшує метаболічні процеси, які сприяють витраті енергії. Саме тому, як вказують прихильники позитивного впливу перегляду фільмів жахів на психіку, такі фільми можуть опосередковано впливати на втрату зайвої ваги.

Дослідники ж, які дотримуються протилежної точки зору, стверджують, що фільми жахів негативно впливають на фізіологічну систему організму людини. Жахливі сцени, які представлені в фільмах, позначаються на фізіології людини, що проявляється у надмірному збудженні, емоційному напруженні, можуть спостерігатися «нав'язливі ідеї», які тим чи іншим шляхом пов'язані зі сценами з фільму. Таким чином, посилаючись на вище

вказане можна стверджувати, що фільми жахів впливають на психічний та фізіологічний розвиток особистості, при тому цей вплив носить як позитивний, так і негативний характер.

3.3.Мовні характеристики

В підпункті 2.1. другого розділу (С.32) ми вказували на основні особливості жанротворної лексики літератури жахів і зараз наведемо приклади з творів С.Кінга, а також проаналізуємо кожний з точки зору перекладацьких трансформацій (які ми охарактеризували в підпункті 2.4. другого розділу), виявимо в якому випадку яка конкретна трансформація була застосована та чому. Для цього ми обрали два тексти сценаріїв екранізацій його робіт, а саме: «Carrie»(1976)[Керрі] та «Pet Sematary»(1986)[Кладовище домашніх тварин]. Український переклад проаналізовано на основі українських версій досліджуваних кінострічок.

1) Кожна концептуальна група реалізується в межах певних когнітем:

- ***СМЕРТЬ*** **(***тварини, що пророчать смерть; мертве тіло);*

Pet Sematary

*1.«***In memory of Marta**[2] **our pet rabit dyed March**[1] 1, 1965 (on a wide flat board) and **Gen Patton**[3] (Our! Good! Dog!) April 1958 (another board).» − [**На пам'ять про Марту**[2]**, нашу улюбленицю зайчиху, що померла**[1] 1 березня 1965 (на широкій плоскій дошці) та **Гена Паттона**[3] (Нашого! Гарного! Собаки!) квітень 1958 (інша дошка).] – [1]внутрішнє членування; [2,3]транскрибування;

*2.«***Polynesia**[1], 1953 and **Hannah**[2] the best dog that ever lived. **Hannah's tombstone**[3] is part of an old chevrolet hood, painstakingly **hammered flat**[4].» − [**Полінезія**[1], 1953 та **Ханна**[2], найкраща собака, яка колись жила. **Надгробний камінь Ханни**[3] це частина старого капота від Шевроле, копітко

забита до плоскості[4].] – [1,2]транскрибування; [3]синтаксична перестановка; [4]функціональна заміна;

*3.«*From here **we can see**[1] most of the clearing, which is surrounded by **forest pines**[2]. **We can see that the graves maybe 80 in all**[4] **are arranged in rough concentric circles**[5,3]. **On the far side of this clearing is the end of a path which spills into this graveyard clearing**[6]. The end of the path is flanked by wooden poles which hold up a crude arch. **We can see no writing**[7] on this side…» - [Звідси **ми бачимо**[1] більшу частину галявини, яка оточена **соснами**[2]. **Ми бачимо, що могил, загалом близько 80**[4]**, розташовані чітко по колу**[5,3]. **З іншого боку галявини кінець стежки, який проходить через усе кладовище**[6]. Кінець стежки оточений дерев'яними стовпами, які тримають погрубілу арку. **Ми не бачимо жодних**[7] написів з цього боку...] – [1]граматична заміна; [2]комперсія; [3]внутрішнє членування; [4]синтаксична перестановка; [5]функціональна заміна; [6]функціональна заміна, компресія; [7]синтаксична перестановка;

4.«**Pascow's hand**[1] comes up and **paws**[2] at **Louis's shirt**[3], leaving a bloody **handprint**[4]. Then it **falls limply back**[5]. **Pascow**[6] is dead.» - [**Рука Паскова**[1] піднімається і **лапає**[2] **сорочку Луіса**[3], залишаючи кривавий **відбиток долоні**[4]. Потім він **мляво падає назад**[5]**. Пасков**[6] мертвий.] – [1,3,5]синтаксична перестановка; [2]функціональна заміна; [4]генералізація; [6]транскрибування;

5.«It's lying **on its belly**[1] and **doesn't look much damaged**[2]. Hands Louis's **come into**[3] the frame. He puts one hand **under the cat's head**[4] and lifts it so the open eyes, now a dull green, **stare**[5] into the camera. **There's some blood on its ruff**[6]. That's all.» - [Він лежить **на животі**[1] і **виглядає майже нормально**[2]. Руки Луіса **потравляють**[3] у кадр. Він кладе одну руку **під голову кота**[4] і піднімає її так, щоб розплющені очі, тепер вже тьмяно-зелені, **дивились**[5] у камеру. **На його шерсті трохи крові**[6]. Це все.] – [1]компресія; [2]антонімічний переклад; [3]модуляція; [4]синтаксична перестановка; [5]нейтралізація; [6]синтаксична перестановка;

Так як сюжет історії тісно пов'язаний зі смертю, в сценарії дуже часто можна зустріти її згадки. Вони є як прямі, коли саме в тексті пишуть про чиюсь смерть, будь то кіт, чи людина, а можуть бути і непрямі, коли ми розуміємо, що мова йдеться саме про смерть, але прямої згадки немає, але є відповідні атрибути – труна, кладовище, могильні плити і т.д.

- ***СТРАХ*** *(захоронення, фізична слабкість);*

  Carrie

1.«As she **sucks in her breath**[1], quivering with fright, looking as **if she might faints**[2]. She looks quickly to **Stella**[3], then back at **the White house**[4], then back to Stella. **For the merest flash**[5], **she seems to**[6] smile - or is she **about to**[7] cry?» − [Коли вона **втягує подих**[1], тремтячи від переляку, виглядає так, **ніби може знепритомніти**[2]. Вона швидко дивиться на **Стеллу**[3], потім знов **на дім сім'ї Уайт**[4], потім знов на Стеллу. **На перший погляд**[5] **вона, здається**[6], посміхається - чи може вона **ось-ось**[7] заплаче?] – [1]компресія; [2]граматична заміна; [3]транскрибування; [4]калькування; [5,7]функціональна заміна; [6]граматична заміна;

2.«Carrie howls and begins to back away, howling **louder and louder**[1].» - [Керрі виє і починає відступати, виючи **все голосніше**[1].] –

3.«The kids continue **rushing**[1] toward the closed doors.» - [Діти продовжують **мчати**[1] до закритих дверей.] – [1]емфатизація;

4.«Watching, riveted with horror, some of them screaming, others **frozen to the spot**[1] **as the cyc crackles**[2]. **Utter pandemonium**[3].» - [Спостерігають, сковані від жаху, деякі з них кричать, інші **застигли на місці**[1], **в той час як все тріскотить**[2]. **Суцільний жах**[3] .] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна; [3]модуляція;

5.«**Helen Shyres**[1] is **backed**[2] into a corner, giggling with horror, in shock, **utterly hysterical**[3]. Students have climbed **onto the back of the bleachers**[4], **trying in vain**[5] **to pry off the screens on the windows**[6] **so they can escape**[7].» - [**Хелен Шайерс**[1] **задкує**[2] в куток, хихикаючи від жаху, в шоці, **в**

повнісінькій істериці[3]. Учні вилізли **на самий верх трибун**[4], **марно намагаючись**[5] **відірвати віконні рами**[6], **щоб врятуватися**[7].] – [1]транскрибування; [2,4]функціональна заміна; [3,5,7]граматична заміна; [6]компресія;

6.«She **passes**[1] Sue in the hall who's sobbing hysterically. And as Carrie exits, Sue runs into this **inferno of fire**[2] to find Tommy. And then **the town whistle blows**[3]... and blows.» - [Вона **проходить повз**[1] Сью в коридорі, яка істерично ридає. І коли Керрі виходить, Сью біжить у цей **пекельний вогонь**[2], щоб знайти Томмі. А потім **по місту розноситься свист**[3] ... і вибух.] – [1,2]граматична заміна; [3]модуляція;

7.«Briefly we see the knife **in Margaret's hand**[1]… Carrie crawls **farther and farther**[2] from the door, until she reaches **the far end of the kitchen**[3], just as Margaret, **the knife gleaming in her hand**[4], pointed toward Carrie, reaches the bottom of the stairs and turns toward the kitchen, **mumbling all the while**[5].» - [Мигцем ми бачимо ніж **у руці Маргарет**[1]... Керрі повзе **все далі**[2] від дверей, аж поки не дістається **іншого кінця кухні**[3], в той час як Маргарет, **у якої в руці блищить ніж**[4], прямуючи до Керрі, дістається підніжжя сходів і повертається до кухні, **весь час бурмочучи**[5].] – [1,5]синтаксична перестановка; [2]компресія; [3]функціональна заміна; [4]граматична заміна;

8.«**Carrie, horrified by what she's done**[1], **starts toward her mother**[2].» - [**Керрі, нажахана тим, що вона зробила**[1], **прямує до своєї матері**[2].] – [1]внутрішнє членування; [2]функціональна заміна;

9.«Sue is rooted to the spot, **terrified**[1].» - [Сью застигла на місці, **охоплена жахом**[1].] – [1]граматична заміна;

Pet Sematary

1.«A heavy twang! As the rope breaks. **The tire swing**[1] with Ellie still inside it **goes crashing to the grass**[2]. Ellie screams and begins to cry **a little hurt and a lot surprised**[3].» - [Важкий тріск! Ніби мотузка обривається. **Гойдалка**[1] все ще з Ellie в ній **падає на траву**[2]. Еллі кричить і починає плакати, **трохи від болю**

і надто від здивування[3].] – [1]генералізація; [2]граматична заміна; [3]функціональна заміна;

2.«The windlash of the passing truck blows **Gage's hair**[1] back **from his forehead**[2]. **We should be scared here not by the truck**[3], but **by Gage's lack of fear**[4].» - [Потік повітря від вантажівки що проїжджає здуває **волосся Гейджа**[1] **з чола**[2]. **Нас не вантажівка повинна лякати**[3], а **відсутність страху в Гейджа**[4].] – [1,4]синтаксична перестановка; [2]компресія; [3]граматична заміна;

3.«He takes a step into the road...**and then big, gnarled hands grab him**[1].» - [Він робить крок на дорогу ... **і тоді його хапають великі, коряві руки**[1].] – [1]синтаксична перестановка;

4.«The bucket dangling on the pulleys over the throne, clanging **back and forth**[1]. **A high-pitched girl's voice screams**[3,2].» - [Відро бовтається на шківах над троном, брязкаючи **туди-сюди**[1]. **Лунає різкий визг**[3] **дівчинки**[2].] – [1]функціональна заміна; [2]синтаксична перестановка; [3]нейтралізація, компресія;

5.«Pascow **is in a blanket**[1] that **is being carried by**[2] three boys and one girl. They are all yelling at each other **not to joggle him, not to drop him**[3]. A small knot of **horrified**[4] college kids moves with the bearers.» − [Пасков **знаходиться в ковдрі**[1], **яку несуть**[2] троє хлопців та одна дівчина. Всі вони кричать один на одного, щоб **не смикали ковдру, не впустили**[3]. Маленька групка **наляканих**[4] студентів йде разом із носіями.] – [1]граматична заміна; [2]функціональна заміна; [3]модуляція; [4]нейтралізація;

6.«Louis leans forward again, **terrified, yet needing to know**[1].» - [Луіс знову нахиляється вперед **із переляком, йому все ще потрібно дізнатися**[1].] – [1]граматична заміна;

7.«After the initial confusion and fear, Louis **looks deeply relieved**[1]; he looks the way I suppose we all look upon waking up and realizing our worst dreams were **only dreams after all**[2].» - [Після початкової розгубленості та страху Луіс **виглядає значно краще**[1]; він виглядає так, як я гадаю, ми всі

виглядаємо після пробудження і розуміння того, що всі наші найгірші сни - **це лише сни**[2].] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна;

Страх описується в сценарії як прямо, коли автор саме пише про те, що хтось відчуває його, але також і можемо зрозуміти це з подій, коли хтось кричить, кличе на допомогу, плаче і т.д.

Страх може бути тваринний, неконтрольований, коли людина сама не розуміє чого саме вона боїться, але її інстинкти волають, натякають на щось жахливе, а може бути і досить зрозуміле відчуття, яке відноситься до конкретного суб'єкту дії – вогонь, ніж, інші люди, кров, фура, живий труп(зомбі) та інше.

- ***ОГИДА*** *(скалічене та понівечене людське тіло та його внутрішні органи, кров*).

  Carrie

  *1.«*For God's sakes, Carrie, you got your period. Clean yourself up!» - [Заради Бога, Керрі, у тебе почалися менструації. Приведи себе до ладу!]

  Pet Sematary

  1.«The bearers **sweep**[1] past her and inside, leaving a red smear of blood across the midriff of **Marcy Charlton's**[2] uniform.» - [Носії п**роносяться**[1] повз неї всередину, залишаючи червоний мазок крові на талії уніформи **Марсі Чарлтон**[2].] – [1]емфатизація; [2]транскрибування;

Хоча це історії жахів, в них більше присутні ті огидні речі, які зустрічаються в повсякденному житті, не завжди персонажі відчувають огиду по відношенню до мертвих потрощених тіл, або до внутрішніх органів. Це, звісно ж, залежить від специфіки самої історії і не зустрічається повсюду. Але у більшості історій присутня кров, до якої, частіше відчувають все ж страх, аніж огиду, або вони можуть бути присутні в тандемі.

2) Деталізовані та підсилено експресивні зображення портретних характеристик персонажів:

Carrie

1.«A terribly appealing little girl, a child of indeterminable age. Pink cheeks, a halo of **blonde-white**[1] hair which will darken in time. **What sets her apart from other children, however**[2], **are a pair of bright button brown eyes**[3];» - [Страшенно приваблива дівчинка, дитина невизначеного віку. Рожеві щоки, ореол **білявого**[1] волосся, яке з часом потемніє. **Однак, що відрізняє її від інших дітей**[2], **це пара яскравих карих очей**[3];] – [1]компресія; [2]синтаксична перестановка; [3]функціональна заміна;

2.«**She is wearing a shapeless, drab dress**[1] - much too long, **not so much out of style as utterly without style**[2]. What remains in this **adolescent girl**[3] that links her with the pretty child **we glimpsed in the prologue**[4] are those **remarkable**[5] eyes.» - [**На ній безформне, сіре плаття**[1] − занадто довге, **не те щоб не в моді, але зовсім без стилю**[2]. Що залишилось в цій **дівчинці-підлітку**[3], що пов'язує її із тією симпатичною дитиною, **яку ми бачили**[4], − це ті **чудові**[5] очі.] – [1]граматична заміна; [2]функціональна заміна; [3]конкретизація; [4]компресія; [5]нейтралізація;

3. «I remember my own prom. **I was two inches taller**[1] than the boy I went with when I was in my heels. He gave me a corsage that **clashed**[2] with my gown. **But it was magic**[3]. I don't know why. **But I've never had a date like it, ever since**[4]. **Is it like that for you**[5]?» - [Я пам'ятаю власний випускний бал. **Я була дещо вища**[1] за хлопця, з яким пішла, коли була на підборах. Він дав мені корсаж, який **не пасував**[2] до моєї сукні. **Але це було чарівно**[3]. Не знаю чому. **Але з тих пір у мене ніколи не було подібних побачень**[4]. **В тебе так само**[5]?] – [1,5]функціональна заміна; [2]антонімічний переклад; [3]граматична заміна; [4]синтаксична перестановка;

4.«**She laughs aloud − the sound of her own laughter is so foreign to her that <u>she claps a hand over her mouth</u>[2], at her own daring**[1]. She takes the pencil and quickly circles their names − so quickly that the pencil breaks, **bringing a small**

drop of blood to her finger[3]. She gasps.» − **Вона сміється вголос, дуже сміливо для неї**[1], звук власного сміху їй настільки чужий, що **вона закриває рот рукою**[2]. Вона бере олівець і швидко обводить їх імена − так швидко, що олівець ламається, **через що на пальці з'являється невелика краплинка крові**[3]. Вона зітхає.] – [1]синтаксична перестановка; [2]модуляція; [3]граматична заміна;

Pet Sematary

1.«**The fellow**[1] who has picked Gage up is a man of about eighty in old blue jeans, **a faded Bruce Springsteen t-shirt**[2]. Over this he wears a faded **khaki vest**[3] with bright silver buttons. **His face is deeply wrinkled and kindly**[4].» - [**Той малий**[1], який взяв Гейджа, - чоловік вісімдесяти років у старих синіх джинсах, **зів'ялій футболці Брюса Спрінгстіна**[2]. Поверх цього він одягнув вицвілий **жилет кольору хакі**[3] з яскравими срібними ґудзиками. **Його обличчя вкрите глибокими зморшками, але ласкаве**[4].] – [1]функціональна заміна; [2]синтаксична перестановка; [3]генералізація; [4]граматична заміна;

2.«She is a dimly perceived hump in the darkness. An oblong shaft of light falls on her, illuminating her **more clearly**[1]. She's asleep with her **teddy**[2] **encircled by one arm**[3] and **her thumb corked into her mouth**[4].» - [Вона здається погано очерченим горбом у темряві. Довгастий вал світла падає на неї, висвітлюючи її **чіткіше**[1]. Вона спить із своїм **ведмедиком**[2]**, якого обнімає однією рукою**[3]**,** і **великим пальцем в роті**[4].] – [1]граматична заміна; [2-4]функціональна заміна;

3.«Louis comes in, wearing a sport-coat and slacks, ready for his first day on the job...and Ellie is **in a pretty first day of school dress**[1].» - [Луіс заходить, одягнений у спортивне пальто та штани, готовий до свого першого робочого дня... та Еллі **в платті саме для першого шкільного дня**[1].] – [1]функціональна заміна;

Можна сказати, що в історіях не так багато деталізованих та експресивних зображень портретних характеристик персонажів. Але якщо пройти всю історію від початку і до кінця, то вся картина збереться в одне ціле. Маленькі деталі портрету, як фізичного, так і психологічного, розкидані

по сюжету і рідко коли зустрічаються в одному великому абзаці як єдине ціле. Вони відкриваються глядачу поступово, частково для підтримки інтриги, яку деякі елементи портрету можуть зруйнувати вже на початку і інтерес глядача пропаде.

3) Хронотоп виконує домінуючу роль у сюжеті і реалізується з допомогою певних елементів, які вказують на час і простір:

Carrie

1.«The doors slam shut. **In the process**[1], **several things are accomplished at once**[2]. The prom-goers are trapped inside, **and one or two of them get their hands or legs caught in the doors as they close, screaming with surprise and pain**[3].» - [Двері різко закриваються. **В цей час**[1] **відбувається одразу декілька речей**[2]. Випускники опинились у пастці всередині та **почали кричати від подиву та болю, одному чи двом з них прибило руки чи ноги в дверях, коли ті зачинились**[3].] – [1]функціональна заміна; [2]синтаксична перестановка; [3]граматична заміна, синтаксична перестановка;

2.«The stones are flattening the house. The house is being pounded into the ground.» - [Каміння сплющує будинок. Будинок провалюється під землю.]

3.«**The rain of stones**[1] stops. Silence. Then the house **begins to sink - slowly, slowly, slowly**[2] **- into the ground**[3].» - [**Кам'яний дощ**[1] припиняється. Тиша. Тоді будинок **починає дуже повільно**[2] **тонути в землі**[3].] – [1,3]синтаксична перестановка; [2]компресія;

Pet Sematary

1.«**All is silence**[1] **but for the crickets and the wind stirring the grass**[2]. Around the markers themselves, the grass has been clipped short, and by some markers there are flowers in cheap vases. **Crisco cans**[3], **Skippy peanut butter jars**[4], etc.» -[**Кругом тиша**[1], **можна почути лише цвіркунів та вітер, що ворушить траву**[2]. Навколо самих табличок трава була коротко зістрижена, а біля деяких табличок є квіти у дешевих вазах. **Банки від Crisco**[3], **банки з**

арахісовим маслом Skippy[4] тощо.] – [1]граматична заміна; [2]функціональна заміна; [3,4]синтаксична перестановка;

2.«The house is a pleasant **two-story**[1] **New England dwelling**[2] with a shed/garage attached. In front of it is **a sign**[3] which reads **Quinn Realtors 292 Hammond street, Bangor**[4].» - [Цей будинок - це приємне **двоповерхове**[1] **житло в Новій Англії**[2] із сараєм / гаражем. Спереду – **табличка**[3], на якій написано **Квін Ріалтонз 292 Гамонд стріт, Бангор**[4].] – [1]генералізація; [2]синтаксична перестановка; [3]функціональна заміна; [4]транскрибування;

3.«Growing sound: the rumble of a truck. **A big, big truck**[1]. It belts between the camera and the house − a tanker truck with a silver body and **the word Orinco written on the side in blue letters**[2]. **Its short-stack is blowing quantities of dark brown smoke**[3]. Behind it comes a **Ford wagon**[4], **which slows, signals**[5], and turns into the driveway of the house we've been looking at.» - [Наростаючий звук: гул вантажівки. **Великої вантажівки**[1]. Це ремені між причіпом та кабіною − вантажівка-цистерна із срібним кузовом та **написом збоку синіми літерами Orinco**[2]. **З його вихлопнох труби виривається темний дим**[3]. Ззаду їде **універсал Ford**[4], **який сповільнює рух, подає сигнал**[5] та повертає на під'їзд до будинку, що ми роздивлялись.] – [1]компресія; [2]синтаксична перестановка; [3,5]граматична заміна; [4]конкретизація;

4.«The two front doors and one back door open. Louis Creed, about 32, gets out from the driver's side. Rachel Creed, his wife, gets out from the passenger side. **From the rear door**[1] comes Ellie Creed, a girl of 6. They are **staring, fascinated**[2], at the house.» - [Дві вхідні та одна задня двері відчиняються. Луіс Крід, близько 32 років, вилазить з боку водія. Рейчел Крід, його дружина, вилазить з боку пасажира. **З задньої двері**[1] виходить Еллі Крід, дівчинка років 6. Вони **зачаровано дивляться**[2] на будинок.] – [1]функціональна заміна; [2]синтаксична перестановка;

5.«The seat, **dash**[1], and **floorboards**[2] are **littered**[3] with roadmaps, **soda cans**[4], Big Mac boxes, and similar crud. **These folks**[5] have driven all the way from Chicago to Maine in this station wagon, and the **wagon looks it**[6].» - [Сидіння,

приборна панель[1] та **підлога**[2] **завалені**[3] дорожніми картами, **бляшанками від газованої води**[4], коробками з Big Mac та подібним мотлохом. **Вони**[5] проїхали весь шлях від Чикаго до Мену на цьому універсалі, і **машина виглядає саме так**[6].] – [1]конкретизація; [2]граматична заміна; [3,5]функціональна заміна; [4]генералізація; [6]декомпресія;

6.«**There's a light on in the kitchen**[1], but it just casts a dim glow in here. **The room has a fireplace and a lovely wooden floor**[2]. **It's** going **to be nice**[3], but now it's just **a big bare box with movers' cartons stacked all over the place**[4].» - [**На кухні горить світло**[1], але воно просто розливає тьмяне сяйво. **У кімнаті є камін і дерев'яна підлога**[2]. **Це все може гарно виглядати**[3], але зараз це просто **великий голий ящик з коробками, що заполонили все навколо**[4].] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна, компресія; [3]граматична заміна; [4]компресія;

7.There are two greasy boxes **poking out with Napoli Pizza stamped on Them**[1]. Guess dinner was burned. - [Тут стоять дві брудні коробки, **на яких видніється штамп з написом Napoli Pizza**[1]. Мабуть вечеря була спалена.] – [1]синтаксична перестановка, функціональна заміна;

8.«The camera pulls back and we se **Louis sitting at the kitchen table**[1]. The table is covered with newspapers. On it, Louis is **putting together**[2] a complicated model boat, using glue and tweezers. **He's wearing glasses**[3].» - [Камера віддаляється, і ми бачимо **Луіса, що сидить за кухонним столом**[1]. Стіл вкритий газетами. На ньому Луіс **складає**[2] складну модель човна, використовуючи клей та пінцет. **Він в окулярах**[3].] – [1,3]граматична заміна; [2]генералізація;

9.«Louis is in his pajamas, propped up on pillows on his side of the bed. **There a number of medical books scattered around him**[1] and he's making notes from one as Rachel comes in.» - [Луіс у своїй піжамі, розкинувся на подушках на своєму боці ліжка. **Навколо нього розкидано кілька медичних книжок**[1], і він робить замітки з однієї, коли заходить Рейчел.] – [1]синтаксична перестановка;

10.«Gage is in his high chair. Ellie, in her first-day-of-school dress, is in her place. Louis is sitting at his own place staring, **hypnotized**[1], at the middle of the table, where there is **a large serving dish**[2]. On the dish is scrambled eggs, strips of bacon, and **Church's corpse-staring eyes, bloody ruff and all**[3].» - [Гейдж у своєму високому кріслі. Еллі, в сукні для першого дня навчання, на своєму місці. Луіс сидить на своєму власному місці, втупившись, **мов загіпнотизований**[1], у середину столу, де **стоїть велике блюдо**[2]. На блюді − яєчня, смужки бекону та **вирячені мертві та криваві очі Черча**[3].] – [1,2]граматична заміна; [3]синтаксична перестановка, компресія;

11.«Lots of undergrowth here, and **creeping ground-mist**[1]**, too**[2]. **The sound of crickets is now only a part of the soundtrack: buzz of cicadas, thump of frogs. Swamp-sounds**[3].» - [Тут багато підліску, а **також повзучий туман**[1,2]. **Звук цвіркунів втрачається на фоні дзижчання цикад та квакіту жаб. Болотна симфонія**[3].] – [1]конкретизація; [2]синтаксична перестановка; [3]функціональна заміна;

Більше всього в обох сценаріях присутні описи хронотопу − оточення, явища природи, зміни кадрів, зміни в загальному настрої картини. Так, можуть описуватись будинки, приміщення, ситуація в якій знаходяться персонажі в даний момент, час подій, частіше через зміни в освітленні, ніж в прямому його згадуванні.

4) Емотивне поле жанру:

Carrie

1.«The moment **this big woman**[1] sees her daughter with Stella, she lets out a **bloodcurdling**[2] scream: **Caarrieettaaa**[3]!!!» - [У той момент коли **ця жінка**[1] бачить свою дочку зі Стеллою, вона **моторошно**[2] закричала: **Каррієттааа**[3] !!!] – [1]компресія; [2]нейтралізація; [3]транскрибування;

2.«At this point, the hysteric babble reaches its crescendo; **we should be able to pick out phrases in this cacophony**[1] as Margaret rants at Carrie to go into her closet and pray for forgiveness; **as Carrie's frightened little voice proclaims**[2]

that she forgot, that she's sorry. And then suddenly the screaming stops and **it's quiet**[3] − dead quiet.» - [У цей момент істеричний лепет досягає свого крещендо; **ми можемо виділити лише окремі фрази в цій какофонії**[1], коли Маргарет напучує Керрі, щоб вона йшла до своєї шафи і молилася про прощення; **коли переляканий голосочок Керрі проголошує**[2], що вона забула, що їй шкода. І ось раптом крик припиняється, і **наступає тиша**[3] - мертва тиша.] – [1]граматична заміна; [2]синтаксична перестановка, емфатизація; [3]граматична заміна;

Pet Sematary

1.«Pascow's head **is upside down to the camera**[1], which retreats ahead of the advancing students. **Fixed eyes stare**[2]. Half of his head has been shattered inward. Before the catastrophe he was a **husky male**[3] of about twenty. **He's dressed in a U of M muscle shirt and red jogging shorts**[4]**.**» - [Голова Паскова **перевернута обличчям до камери**[1], що стоїть попереду зацікавлених студентів. **Немигаючі очі витріщилися**[2]. Половина його голови вбита всередину. До катастрофи він був **кремезним хлопцем**[3] років двадцяти. **Він одягнений у спортивну сорочку Університету Майамі та червоні шорти для бігу**[4].] – [1]функціональна заміна; [2]граматична заміна; [3]емфатизація; [4]конкретизація;

2.«Louis looks at the wound. There's shattered bone and **pulsing brain tissue beneath**[1].» - [Луіс дивиться на рану. Там розбита кістка та **пульсуюча мозкова тканина**[1].] – [1]компресія;

3.«**There's a scream**[1]; the girl who was carrying one corner of the blanket **is having hysterics**[2].» - [**Чується крик**[1]; у дівчини, яка несла один куточок ковдри, **почалась істерика**[2].] – [1]граматична заміна; [2]граматична заміна;

4.«Pascow makes a weird gargling noise. Blood suddenly spurts out of his mouth. **He begins to seizure**[1]. One of the candystripers shrieks.» - [Пасков видає дивний бюлькаючий звук. Кров раптово виливається з рота. **В нього**

починаються судоми[1]. Один волонтерів починає кричати.] – [1]граматична заміна;

5.«He still looks shocked **by the tragedy**[1]. **The dying man's bloody handprint**[2] is partly visible on Louis's shirt **in spite of**[3] his sport-coat.» − [Він все ще виглядає шокованим **трагедією**[1]. **Кривавий відбиток долоні вмираючого**[2] частково видно на сорочці Луіса, **незважаючи на**[3] його спортивне пальто.] – [1]граматична заміна; [2]синтаксична перестановка; [3]функціональна заміна;

Дуже часто негативні емоції не позначаються прямо, але з контексту ми розуміємо що саме відчуває той чи інший персонаж в конкретний момент дії. Серед таких емоцій прямо називаються лише страж, жах, коли автор пише, що персонаж наляканий чимось конкретним. Контекстуальний опис негативних емоцій превалює в обох текстах. Також рідко зустрічаються приклади соматизму в даних історіях.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ

Отже, у третьому розділі ми дослідили усього 181 фрагмент з перекладацьких матеріалів, з цих фрагментів було виокремлено 335 перекладацьких трансформацій (Додаток 1, С.95), серед яких найчастише зучтрічались граматичні заміни (83 од.), функціональні заміни (75 од.), синтаксичні перестановки (46 од.), компресії (33 од.) та транскрибування (22 од.), рідше зустрічались генералізаця та модуляція (по 12 од.), конкретизація калькування та емфатизація (по 11 од.) і зовсім рідко: нейтралізація та антонімічний переклад (по 6 од.), внутрішнє членування речення (5 од.), декомпресія (4 од.), компенсація (3 од.), а також реномінація, вилучення, додавання і конверсія (по 1 од.).

Дослідивши особливості функціонування стратегій комунікативно-прагматичних впливу в екранізаціях літератури жахів можна зробити декілька висновків.

По-перше, мовні та мовленнєві репрезентанти це питання дуже тісно пов’язано з психологією та свідомістю людини, адже стратегії впливу спрямовані на те, щоб викликати приховані всередині кожної особистості страхи, вони концентруються на темній стороні особистості, її тривожних і дивних відчуттях.

По-друге, ми визначили, що наразі йде полеміка щодо впливу фільмів жахів на людей різного віку. Деякі з вище вказаних дослідників вважають, що подібні фільми мають позитивний вплив як на психологічне здоров’я людини, так і на фізичне, в деяких випадках. Інші ж категорично заперечують це і стверджують протилежне – що фільми жахів роблять наше суспільство надмірно жорстоким, особливо стосовно молодого покоління.

По-третє, ми розкрили той факт, що не завжди загальноприйняті критерії для позначення літератури жахів та їх екранізацій присутні в роботах. Це залежить від окремого екземпляру, від спрямованості того чи іншого жанру – чи то психологічний трилер, чи кіно про аномалії, чи про фанатичного вбивцю і т.п.

По-четверте, виходячи з нашого аналізу, можна відмітити, що найчастіші трансформації, що зустрічаються при перекладі фільмів жахів, це граматичні та функціональні заміни, а також синтаксичні перестановки. Ці перекладацькі трансформації допомагають, в першу чергу, не втрачати смисл оригінального джерела, та передати його суть адекватно та достовірно.

Отже, ми прийшли до висновку, що наше питання може мати більш глибокі дослідження як в цілому, так і з окремими його елементами. Стратегії впливу педантично та ненав'язливо вшиті в загальну канву хорорів і ми не завжди даємо собі звіт про ті відчуття, які в нас викликає той чи інший фільм в певний момент дії. Визначальні критерії фільмів жахів також не є чимось чітким та остаточним, вони можуть змінюватись від жанру до жанру, можуть не бути присутніми, або видозмінюватись.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, провівши теоретичну та практичну роботу над питанням мовних й мовленнєвих репрезентантів комунікативно-прагматичного впливу у медіа матеріалах, ми прийшли до певних висновків.

По-перше, дослідивши основну інформацію в області комунікативно-прагматичних аспектів мовлення, а саме розглянули питання комунікації як основоположного елементу КЛ, розглянули КЛ як основу комунікативно-прагматичних аспектів мовлення, розібрали поняття дискурсу в різних його аспектах та сутність мовленнєвих актів, ми виділили основні класифікаційні типи комунікації у вигляді видових пар: контактне та дистантне, безпосереднє та опосередковане, усне та письмове, діалогічне та монологічне, міжособистісне та масове спілкування, приватне та офіційне, інформативне та фатичне спілкування. Визначили, що серед моделей побудови комунікативних процесів важливими для лінгвістики є: лінійні, інтерактивні та трансакційні. Найвагоміші внески у визначення та роз'яснення поняття КЛ зробили французька, англоамериканська та німецько-австрійська школи.

По-друге, дослідивши теоретичні передумови вивчення особливостей стратегій впливу в екранізаціях літератури жахів ми дійшли висновку, що наразі література жахів знаходиться на стадії сприйняття, коли читач тільки-но починає знайомитись з цим жанром, відкривати його в повній мірі, дізнаватись про його неповторні особливості та тонкощі. Перехід жанру літератури жахів з підвішеного стану десь між іншими пригодницькими жанрами у власний осередок відбувається завдяки стрімкому розвитку кіноіндустрії та поп-культури, а також через глобальні проблеми соціуму, які цікавлять людей, та слугують гарною підставою для створення нових сюжетів. Також визначили для себе найбільш цікаві типології стратегій впливу на людину, зазначили їх основні характеристики, завдяки яким ми зможемо визначити яким чином літератори, а потім і кінематографісти, впливають на звичайних читачів та глядачів.

По-третє, ми дізнались, що комунікативно-прагшматичні стратегії впливу та їх мовні й мовленнєві репрезентанти педантично та ненав'язливо вшиті в загальну канву хоророів і ми не завжди даємо собі звіт про ті відчуття, які в нас викликає той чи інший фільм в певний момент дії. Визначальні критерії фільмів жахів також не є чимось чітким та остаточним, вони можуть змінюватись від жанру до жанру, можуть не бути присутніми, або видозмінюватись. Крім того, мовленнєві акти дають змогу автору ефективніше та більш різносторонньо розкривати своїх герох, розвивати сюжет оповідання та додати ефект неочікуванності, що являється невід'ємним елементом літератури жахів.

По-четверте, дослідивши усього 181 фрагмент з перекладацьких матеріалів, з яких було виокремлено 335 перекладацьких трансформацій, ми можемо відмітити, що найчастіші трансформації, що зустрічаються при перекладі фільмів жахів, це граматичні та функціональні заміни, а також синтаксичні перестановки. Вони, в першу чергу, допомагають передати суть оригінального джерела адекватно та достовірно, без втрати логіки.

Отже, можна зазначити, що питання комунікативнопрагматичного впливу та його стратегій в екранізаціях літератури жахів досить велике та неосяжне, адже зараз немає стійкої ланки для цього жанру і він все ще набуває популярності, а також розвивається завдяки поп-культурі та через глобальним зміни в світі. Наше дослідження лише маленький крок на шляху в розумінні як саме подібні фільми можуть впливати на людей, їх загальний стан здоров'я, настрій. Цьому сприяють різноманітні фактори, яких дуже багато і не можна дати точної відповіді відносно кожного моменту, відносно кожної окремої людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анисимова Е. Е. Паралингвистика и текст (к проблеме креолизованных и гибридных текстов). Вопросы языкознания, 1992. № 1, с. 71 – 79.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод. / Л. С. Бархударов. – М. : Международные отношения, 1975. – 327 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
4. Белкин А. С. // Основы возрастной педагогики: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб, заведений. М.: Академия, 2000. 192 с.
5. Бехтерев В. М. // Избранные труды по психологии личности. Том второй. Объективное изучение личности. СПб.: Алетейя, 1999. 282 с.
6. Бинсвангер Л., Мэй Р., Роджерс К. Три взгляда на случай Эллен Вест: Л.Бинсвангер, Р.Мэй, К.Роджерс // Консультативная психология и психотерапия. 1993. Том 2. № 3.
7. Бучма.О. Страху теорія // ФЕС, с.610
8. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М. Й. Варій. – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 592 с.
9. Вахтель Н. М. Основы прагмалингвистики: Учебное пособие / Наталья Михайловна Вахтель. — Воронеж: Изд-во ВГУ, 2006. — 31 с.
10. Грачов Г. В. Манипулирование личностью: организация, способы и технологии информационнопси-хологического воздействия / Г. В. Грачов, И. К. Мельник. − Изд. 2-е, испр. и доп. – М. : Алгоритм, 2002. – 288 с.
11. Гудманян А., Іванова А. // Генеза та жанрові особливості літератури жахів з позицій сучасної науки про переклад // А.Гудманян, А.Іванова, Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. № 36, К, 2017
12. Доценко Е. Л. // Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. М.: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. 344 с.

13. Кабаченко, Т.С. // Активация человеческого фактора: методы психологического воздействия / Т.С. Кабаченко // Психологический журнал / Б.Ф. Ломов, В.С. Шустиков, Л.И. Анцыферова. 1986. Том7 №4 июль-август 1986. с. 11-23.
14. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 303 с.
15. Качуровський І.В. // Ґотична література та її жанри / І.В. Качуровський // Сучасність. К., 2002. № 5. С. 59–67.
16. Ковалев Г.А. // Три парадигмы в психологии – три стратегии психологического воздействия / Г. А. Ковалев. 1987
17. Комиссаров В. Н. Теория перевода: лингвистические аспекты. / В. Н. Комиссаров – М. : Высшая Школа, 1990. – 253 с.
18. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : [навч.пос.] / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 464 с.
19. Латышев Л.К. Проблема эквивалентности перевода: Дисс. д-ра. филол. наук. / Л. К. Латышев – М., 1983. – 410 с.
20. Левицкая Т.Р., Фитерман А.М. Проблемы перевода. / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман – М. : Международные отношения, 1976. – 208 с.
21. Лімборський І.В. // Західноєвропейський готичний роман і українська література / І.В. Лімборський // Всесвіт. К., 1998. № 5–6. С. 157–162.
22. Львовская З. Д. Теоретические проблемы перевода. / З. Д. Львовская– М. : Высшая Школа, 1985. – 199 с.
23. Максімов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови) Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник / С. Є. Максімов – К.: Ленвіт, 2006. – 157 с. (1.3-4).
24. Матасов Р.А. Методические аспекты преподавания кино/видеоперевода. Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена, 2009. с. 155-166.

25. Матвеева Г. Г. Основы прагмалингвистики: монография / Г. Г. Матвеева. – М.: Флинта, 2013. – 232 с.
26. Мацько Л. До питання про лінгвокультурологічну компетенцію / Л. Мацько // Українська мова в освітньому просторі: [навчальний посібник для студентів-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»]. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – С. 365–369.
27. Михайлюк Е. Б. Психология влияния / Е. Б. Михайлюк // Сер. : Психологический практикум. – Ростов н/Д. : Феникс, 2003. – 160 с.
28. Научная проблема: понять Другого – условие и вершина человеческого бытия // Мир психологии : науч.-метод. журн. – 2001. – № 3 (27).
29. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник / Л. Е. Орбан-Лембрик : у 2 кн. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. – К. : Либідь, 2004. – 576 с.
30. Павлович А. Прагматика і теорія мовленнєвого акту. – Режим доступу : htpp://www.rusnauka.com/34_ VPEK_2012/Philologia/7
31. Рецкер Я. И. Пособие по переводу с английского языка на русский / Я. И. Рецкер – М. : Просвещение, 1973. – 159 с.
32. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. / Я. И. Рецкер. – М. : Международные отношения, 1974. – 216 с. (1.3 -6)
33. Роугек Лайза // Сердце, в котором живёт страх. Стивен Кинг: жизнь и творчество / пер. с англ. Н. Балашовой = Lisa Rogak. Haunted Heart: The Life and Times of Stephen King (2008). Москва: АСТ: Астрель, 2011.
34. Сорокин Ю. А., Тарасов Е.Ф. Креолизованные тексты и их коммуникативная функция. Оптимизация речевого воздействия. Москва, 1990.
35. Стросон П. Ф. Намерение и конвенция в речевых актах / П. Ф. Стросон // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17 : Теория речевых актов. – С. 130–150 .

36. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб. / І. М. Цимбалюк. – 2- ге вид., випр. та допов. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 464 с.
37. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность / Валерия Евгеньевна Чернявская. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 248 с.
38. Шаповаленко И. В. // Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология). М.: Гардарики, 2005. 349 с.
39. Шендельс Е. И. Синтаксические варианты / Е. И Шендельс // Научные доклады в высшей школе. Филологические науки. – № 1. – М. : Наука, 1959. – С. 8-18.
40. Шостром Э. Анти-Карнеги, или Человек-манипулятор / Э. Шостром. – Минск. : ТПЦ «Полифакт», 1992. – 128 с.
41. Шостром Э. Человек – манипулятор. Внутреннее путешествие от манипуляции к актуализации / Э. Шостром. – М. : [б. и.], 2004. – 192 с.
42. Эльконин Д. Б. // Избранные психологические труды. / Под ред. В. В. Давыдова, В. П. Зинченко. М.: Педагогика, 1989. 560 с.
43. https://www.imsdb.com/
44. https://studfile.net/preview/5454979/
45. https://studfile.net/preview/5263603/page:2/

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ

46. Cuddon, *J.A.* Introduction // The Penguin Book of Horror Stories. Harmondsworth : Penguin, 1984. P. 11.
47. Rosemary Jackson. Fantasy: The Literature of Subversion. Routledge, 2003. 211 c.
48. Tymn M.B. // Preface to Horror Literature: A Core Collection and Reference Guide / M.B. Tymn. NY.: L, 1981. 559 p.

СЦЕНАРІЇ ЕКРАНІЗАЦІЙ

49. Carrie Script by Lawrence D. Cohen & Stephen King, 1976
50. Pet Sematary Script by Stephen King, 1986
51. The Shining Script by Stanley Kubrick, 1980

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

52. Большой толковый медицинский словарь / ред. Г. Л. Билич. М.: Вече АСТ, 1998. 359 с.
53. Мулярчук Є. Страх // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін. ; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори) ; І. О. Покаржевська (художнє оформлення). Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. С. 610. 742 с.
54. Первая медицинская помощь./ М.: Большая Российская Энциклопедия. 1994 г.
55. Словник української мови: в 11 томах. Том 5, 1974.

ДОДАТКИ

Додаток 1.

№	Цитата	Переклад	Перекладацька трансформація
Pet Semetary			
1	mighty thirsty	мабудь складна	функціональна заміна
2	I really do have	У мене справді	граматична заміна
3	million	багато	нейтралізація
4	about the area	щодо цього місця	функц. заміна
5	Since	С тих пір як	функц. заміна
6	started to die out	почали відмовляти	компресія
7	it's the only music I can really hear	це єдина музика, яку я справді можу чути	внутрішнє членування
8	beautiful	прекрасно	емфатизація
9	old woods indeed	дрімучі ліси	функц. заміна
10	huge trunks with dusty sunlight shafting through them	величезні стовбури з пильним сонячним світлом, що пронизує їх	грам. заміна
11	has never made his mark here	не залишила тут свого сліду	функц. заміна
12	It says	Там написано	функц. заміна
13	Pet Cemetery	Кладовище домашніх тварин	генералізація
14	It's misspelled	З помилкою	грам. заміна
15	that's what it says	саме це там написано	грам. заміна
16	it was a bad road	це погана дорога	грам. заміна
17	it's killed a lot of	тут померло	грам. заміна

18	pets	домашніх тварин	генералізація
19	made a lot of kids	багато дітей стали	грам. заміна
20	unhappy	нещасними	емфатизація
21	I see	Здається	модуляція
22	quite a reader	непогано читаєш	конверсія
23	Missy	дитинко	функц. заміна
24	struck	відбулася	грам. заміна
25	the University of Maine's fall semester	осіннього семестру в Університеті штату Мен	синтаксична перестановка
26	the University of Maine's	Університеті штату Мен	калькування
27	Victor Pascow	Віктор Пасков	транскрибування
28	sophomore	студент другого курсу	генералізація
	Carrie		
29	It must be	Мабудь це	грам. заміна
30	You're a woman now.	Тепер ти жінка.	синт. перестановка
31	The office	Директорія	конкретизація
32	one week's	тиждень	компресія
33	detention	залишатись після занять	генералізація
34	I'll bet	Б'юся об заклад	модуляція
35	got your dress all picked out, too	теж вже є сукня	синт. перестановка
36	dress all picked out	є сукня	конкретизація
37	Frank Grier	Френка Грієра	транскрибування
38	Cora Wilson	Кору Уілсон	транскрибування
39	Tommy Ross	Томмі Росса	транскрибування
40	Carrie White	Керрі Уайт	транскрибування

41	win	перемагають	грам. заміна
42	By one vote	Одноголосно.	компресія
Pet Sematary			
43	Come on	Нумо	функціональна заміна
44	let's parole 'em	звільнімо їх раніше	компресія
45	want to	повинні	граматична заміна
46	watch out	пильнувати	модуляція
47	Come over and visit	Приходь в гості	компресія
48	when you get the chance	як видасться така нагода	граматична заміна
49	come on up	підіймайся	функціональна заміна
50	have a beer	візми пива	граматична заміна
51	Take a look behind you	Озирнися назад.	компресія
52	go climbing on that	залазити туди	граматична заміна
53	Come and see	Підійди подивись	комперсія
54	just a minute	на хвилинку	граматична заміна
55	God	Бог	калькування
56	get His own	знайде власного	граматична заміна
57	if He wants one	якщо хоче	комперсія
58	That's enough of that kind of talk!	Досить цих розмов!	комперсія, граматична

			заміна
58	Ellie	Еллі	транскрибування
60	clear your place	прибери за собою	функціональна заміна
61	can be excused	можеш бути вільна	функціональна заміна
62	Go and wash your face	Піди вмийся	функціональна заміна
63	the little girl	дівчинці	компресія
64	to see a doctor about it	відвідати лікаря	компресія, функціональна заміна
65	Get her out. Get them all out.	Виведіть її. Виведіть усіх.	функціональна заміна
66	Steve	Стіве	транскрибування
67	get the ambulance over here right now[2]	негайно викличи швидку допомогу	синтаксична перестановка
68	get the ambulance over here	викличи швидку допомогу	функціонаьна заміна, компресія
69	hard stretcher	міцні носилки	граматична заміна
70	go call the motor-pool	подзвони до автопарку	функціональна заміна, компресія
71	Marcy	Марсі	транскрибування
72	roll out	піджени	граматична заміна
73	the crash wagon	аварійний візок	модуляція
74	for God's sake	заради Бога	калькування

75	do it by the rules	зробимо все правильно	функціональна заміна
76	tell you twice	повторювати двічі	граматична заміна
77	The door must not be opened	Двері не повинні бути відчинені[1]	граматична заміна;
78	The barrier must not be crossed	Не можна перетинати бар'єр	граматична заміна, синтаксична перестановка;
79	Don't go on, doc	Зупинися	антонімічний переклад, компресія
80	Leave me alone	Залиш мене у спокої	функцфональна заміна
81	move easy	йди спокійно	модуляція;
82	don't stop	продовжуй йти	антонімічний переклад
Carrie			
83	you must be real hot[1]	тобі мабудь дуже спекотно	граматична заміна
84	Stop that	Припини	компресія
85	Plug it up	Заткни протік	конкретизація
86	Clean yourself up!	Приведи себе до ладу	функціональна заміна
87	Get out!	Вимітайтесь!	емфатизація

88	Take care of yourself	Приведи себе до ладу	функціональна заміна
89	the door	двері	граматична заміна
90	No, wait	Хоча, стійте	антонімічний переклад
91	dismissal slip	довідку про звільнення від занять	додавання
92	I'll call you back	я тобі передзвоню	граматична заміна
93	Come downstairs	Спуйскася	граматична заміна
94	O Lord	Господи	калькування
95	see the sin of her days and ways	побачити свої гріхи	компресія
96	Cut it out!	Досить!	функціональна заміна
97	You can choke on it	Та хоч вдавися нею	граматична заміна
98	for all I care	мені все одно	функцфональна заміна
99	you did a shitty thing yesterday	що вчора вчинили повну дурість	синстаксична перестановка;
100	shitty thing	повну дурість	компенсація, нейтралізація
101	Let it go, Chris.	Облиш її.	граматична заміна

102	Stick them up	Запхай їх	емфатизація
103	Shut up	Замовкни	нейтралізація
104	shut up	закрий рота	модуляція
105	I wanted you to sign	Я хочу щоб ти підписала	граматична заміна
106	yearbook	випускний альбом	генералізація
107	Don't be nervous	Заспокойся	антонімічний переклад
Pet Sematary			
108	Am I really gonna have	У мене справді буде	граматична заміна
109	Hope your time here will be a happy one	Сподіваюсь, що вам тут сподобається	функціональна заміна, компресія
110	sit this one out	перечекаю це	функціональна заміна
111	Church	Черчем	транскрибування
112	will be all right	все буде гаразд	граматична заміна
113	honey	мила	функціональна заміна
114	you're in a high school	ти будеш навчатись у старшій школі	декомпресія
115	Rachel	Рейчел	транскрибування
116	is going to	повинен	емфатизація
117	Church will be fine	З Черчем все буде гаразд	граматична заміна
118	I promise	Клянуся	емфатизація
Carrie			

119	You will	В тебе будуть	граматична заміна
115	a couple of	декілька	генералізація
116	I'll pray you find Jesus before it's too late	Я буду молитися, щоб ви знайшти шлях до Ісуса перш ніж стане запізно	внутрішнє членування
117	Jesus	Ісуса	транскрибування
118	you find	знайшти шлях до	декомпресія
119	for our woman-weak, wicked, sinning souls	за наші жіночі слабкі і грішні душі	вилучення
120	find myself	і буду	функціональна заміна
121	at my dad's car lot	на парковці батька	синтаксична перестановка
122	out Friday nights and Saturdays at Uncle Billy's or the Cavalier drinking beer	пити пиво по п’ятницях та суботах у «Дядька Біллі» або в «The Cavalier»	синтаксична перестановка
123	Uncle Billy's	Дядька Біллі	калькування
124	maybe married	мабудь буду одруженим	граматична заміна
125	to have	зробити	граматична заміна
126	run-off ballot	повторне голосування	функціональна заміна

Pet Sematary			
127	It's gorgeous!	Він чудовий!	граматична заміна
128	The Master of Disaster	Наше Нещастя	реномінація
129	Thank you so much	Велике Вам дякую	синтаксична перестановка
130	No harm, no foul.	Все добре, що добре закінчується.	функціональна заміна
131	Jesus!	Боже!	калькування
132	scared the life out of me	налякав мене до смерті[1]	функціональна заміна
133	A graveyard for pets killed in the road!	Кладовище для вбитих на дорозі тварин.	синтаксична перестановка
134	By the time I finished	Вже як я закінчив	компресія
135	I had	у мене були	граматична заміна
136	a hell of a crick in my back	кололо у спині	емфатизація
137	Good God!	Боже праведний!	калькування
138	shilly-shally	ходи навкруги	функціональна заміна
139	a new	ще один	функціональна заміна
140	oh shit	дідько	компенсація
141	by the rules	правильно	модуляція
142	Dammit	Чорт забирай	компенсація
143	how do you know	звідки ти знаєш	конкретизація
144	Well	Ну що ж	функціональна

			заміна
145	folks	народ	граматична заміна
146	Louis Creed Dreamland	країні мрій Луіса Кріда	калькування
Carrie			
147	You eat shit!	Ти лайно!	компенсація
148	For God's sakes	Заради Бога	калькування
149	you got	у тебе	граматична заміна
150	scapegoat	козлом відпущення	калькування;
151	Goddammit!	Чорт забирай!	емфатизація
152	No harm, no foul.	Нічого страшного.	функціональна заміна
153	In for a penny, in for a pound	Сказав «А», кажи ы «Б»	функціональна заміна
154	Cold sweat is running down my thighs in rivers.	Я просто обливаюся холодним потом.	функціональна заміна
155	Get the picture?	Сподіваюсь все зрозуміло?	функціональна заміна
Pet Semetary			
156	I'll take you up there sometime	Якось я відведу тебе туди	синтаксична перестановка;
157	take you up	відведу тебе	граматична заміна
158	get settled in	влаштуєтесь	функціональна заміна

159	get settled in a bit	трохи влаштуєтесь	синтаксична перестановка
160	Well, if supper's burned	Якщо вечеря згоріла	компресія
161	I'm not the one going out for pizza	я точно не піду за піцею	функціональна заміна
162	I'd let	я б зробив так	декомпресія
163	the ambulance	швидка допомога	генералізація
164	you'll crash through for sure	ти обов’язково розіб’єшся	синтаксична перестановка
Carrie			
165	Says	Розповідала	граматична заміна
166	she's got them	вони з’явились	функціональна заміна
167	Miss Collins	Міс Колінз	транскрибування
168	been with us	працювали з нами	функціональна заміна
169	cannot interfere with people's beliefs	не можемо осуджувати нічиї вірування	модуляція
170	A light blew out	Світло згасло	компресія
171	calm her down	її заспокоїти	граматична заміна
172	The boy's defiant chant can be heard	Можна почути зухвалий спів хлопчика	синтаксична перестановка
173	be heard	Можна почути	граматична заміна
174	blinks	кліпає очима	конкретизація

175	wondering	від подиву	граматична заміна
176	across the room	через усю кімнату	конкретизація
Pet Sematary			
177	In memory of Marta our pet rabit dyed March	На пам’ять про Марту, нашу улюбленицю зайчиху, що померла	внутрішнє членування
178	Marta	Марту	транскрибування
179	Gen Patton	Гена Паттона	транскрибування
180	Polynesia	Полінезія	транскрибування
181	Hannah	Ханна	транскрибування
182	Hannah's tombstone	Надгробний камінь Ханни	синтаксична перестановка
183	hammered flat	забита до плоскості	функціональна заміна
184	we can see	ми бачимо	граматична заміна
185	forest pines	соснами	компресія
186	We can see that the graves maybe 80 in all are arranged in rough concentric circles	Ми бачимо, що могил, загалом близько 80, розташовані чітко по колу	внутрішнє членування
187	maybe 80 in all	загалом близько 80	синтаксична перестановка
188	arranged in rough concentric circles	розташовані чітко по колу	функціональна заміна
189	On the far side of this clearing is the end of a path which	З іншого боку галявини кінець стежки, який	функціональна заміна, компресія

	spills into this graveyard clearing.	проходить через усе кладовище.	
190	We can see no writing	Ми не бачимо жодних написів	синтаксична перестановка
191	Pascow's hand	Рука Паскова	синтаксична перестановка
192	paws	лапає	функціональна заміна
193	Louis's shirt	сорочку Луіса	синтаксична перестановка
194	handprint	відбиток долоні	генералізація
195	falls limply back	мляво падає назад	синтаксична перестановка
196	Pascow	Пасков	транскрибування
197	on its belly	на животі	компресія
198	doesn't look much damaged	виглядає майже нормально	антонімічний переклад
199	come into	потравляють	модуляція
200	under the cat's head	під голову кота	синтаксична перестановка
201	stare	дивились	нейтралізація
201	There's some blood on its ruff	На його шерсті трохи крові	синтаксична перестановка
Carrie			
203	sucks in her breath	втягує подих	компресія
204	if she might faints	ніби може знепритомніти	граматична заміна

205	Stella	Стеллу	транскрибування
206	the White house	на дім сім’ї Уайт	калькування
207	For the merest flash	На перший погляд	функціональна заміна
208	she seems to	вона, здається	граматична заміна
209	about to	ось-ось	функціональна заміна
210	louder and louder	все голосніше	компресія
211	rushing	мчати	емфатизація
212	frozen to the spot	застигли на місці	функціональна заміна
213	as the cyc crackles	в той час як все тріскотить	граматична заміна
214	Utter pandemonium	Суцільний жах	модуляція
215	Helen Shyres	Хелен Шайерс	транскрибування
216	is backed	задкує	функціональна заміна
217	utterly hysterical	в повнісінькій істериці	граматична заміна
218	onto the back of the bleachers	на самий верх трибун	функціональна заміна
219	trying in vain	марно намагаючись	граматична заміна
220	to pry off the screens on the windows	відірвати віконні рами	компресія
221	they can escape	щоб врятуватися	граматична заміна

222	passes	проходить повз	граматична заміна
223	inferno of fire	пекельний вогонь	граматична заміна
224	the town whistle blows	по місту розноситься свист	модуляція
225	in Margaret's hand	у руці Маргарет	синтаксична перестановка
226	farther and farther	все далі	компресія
227	the far end of the kitchen	іншого кінця кухні	функціональна заміна
228	the knife gleaming in her hand	у якої в руці блищить ніж	граматична заміна
229	mumbling all the while	весь час бурмочучи	синтаксична перестановка
230	Carrie, horrified by what she's done	Керрі, нажахана тим, що вона зробила	внутрішнє членування
231	starts toward her mother	прямує до своєї матері	функціональна заміна
232	terrified	охоплена жахом	граматична заміна
Pet Sematary			
233	The tire swing	Гойдалка	генералізація
234	goes crashing to the grass	падає на траву	граматична заміна
235	a little hurt and a lot surprised	трохи від болю і надто від здивування	функціональна заміна

236	Gage's hair	волосся Гейджа	синтаксична перестановка
237	from his forehead	з чола	компресія
238	We should be scared here not by the truck	Нас не вантажівка повинна лякати	граматична заміна
239	Gage's lack of fear	відсутність страху в Гейджа	синтаксична перестановка
240	and then big, gnarled hands grab him	... і тоді його хапають великі, коряві руки	синтаксична перестановка
241	back and forth	туди-сюди	функціональна заміна
242	A high-pitched girl's voice screams	Лунає різкий визг дівчинки	синтаксична перестановка
243	high-pitched voice screams	різкий визг	нейтралізація, комперсія
244	is in a blanket	знаходиться в ковдрі	граматична заміна
245	is being carried by	яку несуть	функціональна заміна
246	not to joggle him, not to drop him	не смикали ковдру, не впустили	модуляція
247	horrified	наляканих	нейтралізація
248	terrified, yet needing to know	із переляком, йому все ще потрібно дізнатися[1]	граматична заміна
249	Louis looks deeply relieved[1]	виглядає значно краще[1]	[1]функціональна заміна;
250	only dreams after all	це лише сни	[2]граматична заміна
Pet Sematary			

251	sweep	проносяться	емфатизація
251	Marcy Charlton's	Марсі Чарлтон	транскрибування
Carrie			
252	blonde-white	білявого	компресія
253	What sets her apart from other children, however	Однак, що відрізняє її від інших дітей	синтаксична перестановка
254	are a pair of bright button brown eyes	це пара яскравих карих очей	функціональна заміна
255	She is wearing a shapeless, drab dress	На ній безформне, сіре плаття	граматична заміна
256	not so much out of style as utterly without style	не те щоб не в моді, але зовсім без стилю	функціональна заміна
257	adolescent girl	дівчинці-підлітку	конкретизація
258	we glimpsed in the prologue	яку ми бачили	компресія
259	remarkable	чудові	нейтралізація
260	I was two inches taller	Я була дещо вища	функціональна заміна
261	clashed	не пасував	антонімічний переклад
262	But it was magic	Але це було чарівно	граматична заміна
263	But I've never had a date like it, ever since	Але з тих пір у мене ніколи не було подібних побачень	синтаксична перестановка
264	Is it like that for you	В тебе так само	функціональна заміна
265	She laughs aloud − the sound of her own laughter is so	Вона сміється вголос, дуже сміливо для неї,	синтаксична перестановка

	foreign to her that she claps a hand over her mouth, at her own daring	звук власного сміху їй настільки чужий, що вона закриває рот рукою	
266	she claps a hand over her mouth	вона закриває рот рукою	модуляція
267	bringing a small drop of blood to her finger	через що на пальці з'являється невелика краплинка крові[3]	граматична заміна
Pet Sematary			
268	The fellow	Той малий	функціональна заміна
269	a faded Bruce Springsteen t-shirt	зів'ялій футболці Брюса Спрінгстіна	синтаксична перестановка
270	khaki vest	жилет кольору хакі	генералізація
271	His face is deeply wrinkled and kindly	Його обличчя вкрите глибокими зморшками, але ласкаве	граматична заміна
272	more clearly	чіткіше	граматична заміна
273	teddy	ведмедиком	функціональна заміна
274	encircled by one arm	якого обнімає однією рукою	функціональна заміна
275	her thumb corked into her mouth	і великим пальцем в роті	функціональна заміна
276	in a pretty first day of school dress	в платті саме для першого шкільного дня	функціональна заміна

Carrie			
277	In the process	В цей час	функціональна заміна
278	several things are accomplished at once	відбувається одразу декілька речей	синтаксична перестановка
279	and one or two of them get their hands or legs caught in the doors as they close, screaming with surprise and pain	почали кричати від подиву та болю, одному чи двом з них прибило руки чи ноги в дверях, коли ті зачинились	граматична заміна, синтаксична перестановка
280	The rain of stones	Кам'яний дощ	синтаксична перестановка
281	slowly, slowly, slowly	дуже повільно	компресія
282	begins to sink - slowly, slowly, slowly - into the ground	починає дуже повільно тонути в землі	синтаксична перестановка
Pet Sematary			
283	All is silence	Кругом тиша	граматична заміна
284	but for the crickets and the wind stirring the grass	можна почути лише цвіркунів та вітер, що ворушить траву	функціональна заміна
285	Crisco cans	Банки від Crisco	синтаксична перестановка
286	Skippy peanut butter jars	банки з арахісовим маслом Skippy	синтаксична перестановка
287	two-story	двоповерхове	генералізація
288	New England dwelling	житло в Новій Англії[2]	синтаксична

			перестановка
289	a sign	табличка	функціональна заміна
290	Quinn Realtors 292 Hammond street, Bangor	Квін Ріалтонз 292 Гамонд стріт, Бангор[4]	транскрибування
291	A big, big truck	Великої вантажівки	компресія
292	the word Orinco written on the side in blue letters	написом збоку синіми літерами Orinco	синтаксична перестановка
293	Its short-stack is blowing quantities of dark brown smoke	З його вихлопнох труби вирівається темний дим	граматична заміна
294	Ford wagon	універсал Ford	конкретизація;
295	which slows, signals	який сповільнює рух, подає сигнал	граматична заміна
296	From the rear door	З задньої двері	функціональна заміна
297	staring, fascinated	зачаровано дивляться	синтаксична перестановка
298	dash	приборна панель	конкретизація
299	floorboards	підлога	граматична заміна
300	littered	завалені	функціональна заміна
301	soda cans	бляшанками від газованої води	генералізація
302	These folks	Вони	функціональна заміна

303	wagon looks it	машина виглядає саме так	декомпресія
304	There's a light on in the kitchen	На кухні горить світло	функціональна заміна
305	The room has a fireplace and a lovely wooden floor	У кімнаті є камін і дерев'яна підлога	граматична заміна, компресія
306	It's going to be nice	Це все може гарно виглядати	граматична заміна
307	a big bare box with movers' cartons stacked all over the place	великий голий ящик з коробками, що заполонили все навколо	компресія
308	poking out with Napoli Pizza stamped on Them	на яких видніється штамп з написом Napoli Pizza	синтаксична перестановка, функціональна заміна
309	Louis sitting at the kitchen table	Луіса, що сидить за кухонним столом	граматична заміна
310	putting together	складає	генералізація
311	He's wearing glasses	Він в окулярах	граматична заміна
312	There a number of medical books scattered around him	Навколо нього розкидано кілька медичних книжок	синтаксична перестановка
313	hypnotized	мов загіпнотизований	граматична заміна
314	a large serving dish	стоїть велике блюдо	граматична заміна
315	Church's corpse-staring eyes,	вирячені мертві та	синтаксична

	bloody ruff and all	криваві очі Черча	перестановка, компресія
316	creeping ground-mist;	повзучий туман	конкретизація
317	creeping ground-mist, too	також повзучий туман	синтаксична перестановка
318	The sound of crickets is now only a part of the soundtrack: buzz of cicadas, thump of frogs. Swamp-sounds	Звук цвіркунів втрачається на фоні дзижчання цикад та квакіту жаб. Болотна симфонія	функціональна заміна
Carrie			
319	this big woman	ця жінка	компресія
320	bloodcurdling	моторошно	нейтралізація
321	Caarrieettaaa	Карріеттааа	транскрибування
322	we should be able to pick out phrases in this cacophony	ми можемо виділити лише окремі фрази в цій какофонії	граматична заміна
323	as Carrie's frightened little voice proclaims	коли переляканий голосочок Керрі проголошує	синтаксична перестановка, емфатизація
324	it's quiet	наступає тиша	граматична заміна
Pet Sematary			
325	is upside down to the camera	перевернута обличчям до камери	функціональна заміна
326	Fixed eyes stare	Немигаючі очі витріщилися.	граматична заміна
327	husky male	кремезним хлопцем	емфатизація
328	He's dressed in a U of M	Він одягнений у	конкретизація

	muscle shirt and red jogging shorts.	спортивну сорочку Університету Майамі та червоні шорти для бігу.	
329	pulsing brain tissue beneath	пульсуюча мозкова тканина	компресія
330	There's a scream	Чується крик	граматична заміна
331	having hysterics	почалась істерика	граматична заміна
332	He begins to seizure	В нього починаються судоми	граматична заміна
333	by the tragedy	трагедією	граматична заміна
334	The dying man's bloody handprint	Кривавий відбиток долоні вмираючого	синтаксична перестановка
335	in spite of	незважаючи на	функціональна заміна